

ด่วนที่สุด
ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๗/๓๕๖๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ ๑๒๗๑๑/๒๕๖๔
วันที่ ๓๑ ส.ค. ๖๔
เวลา ๑๓.๓๐ น.

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วม
ของประชาชน

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน
และการมีส่วนร่วมประชาชน เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒” จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
เมื่อวันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และ
การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษา
เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริม
และเผยแพร่การเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีดคิด
และวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็น
ของบุคคลและสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจน ส่งเสริมให้ประชาชน
และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ตามข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๒๔) ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายปดิพัทธ์ สันติภาดา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางสาวปิยะรัฐชย์ ดิยะไพรัช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๖. นายภูมิศิษฐ์ คงมี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๗. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายศิริพงษ์ รัสมิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นางสาวญาณธิดา บัวเผื่อน	โฆษกคณะกรรมการ
๑๐. นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๒. นายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร	กรรมการ
๑๓. นายฤกษ์ภา ต้นเทอดทิตย์	กรรมการ
๑๔. นายกรวีร์ ปริศนานันท์กุล	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒” เสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาข้อหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจ หรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภาตามระยะเวลาที่สภากำหนด” จึงขอเสนอรายงานของคณะกรรมการเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์)

ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเมือง
การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาการเมือง

การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

โทร. ๐๒ ๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๐๓๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ politicaldev@gmail.com

กลุ่มงานระเบียบวาระ

วันที่ ๓๕๐ / ๒๕๖๔

ณ ที่ ๓๑ / ส.๑ / ๖๔ เวลา ๑๔.๓๐ น.

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและคดี ๑

สำนักการประชุม

เลขที่รับ ๑๗๖ / ๒๕๖๔

วันที่ ๓๑ / ส.๑ / ๖๔ เวลา ๑๕.๒๕

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่ ๕๐๖ / ๒๕๖๔

วันที่ ๓๑ / ส.๑ / ๖๔ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ส่งกลุ่มงาน..... น.ร.น. ๑ คำเนินการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ของ

คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน
และการมีส่วนร่วมของประชาชน
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง
การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(สำเนา)

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๓/๓๖๖

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๙

สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วม
ของประชาชน

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน
และการมีส่วนร่วมประชาชน เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒” จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
เมื่อวันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และ
การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีหน้าที่และอำนาจกระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษา
เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริม
และเผยแพร่การเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีคิด
และวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบ
รัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็น
ของบุคคลและสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจน ส่งเสริมให้ประชาชน
และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ตามข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๒๔) ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์

๒. นางสาวธนิษานต์ พรพงษาโรจน์

๓. นายปดิพัทธ์ สันติภาดา

๔. นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์

๕. นางสาวปิยะรัฐชย์ ดิยะไพรัช

๖. นายภูมิวิษณุ คงมี

๗. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์

๘. นายศิริพงษ์ รัสมิ์

๙. นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน

๑๐. นางสาวฐิติภัทร์ โชติเดชาชัยนันต์

๑๑. นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล

๑๒. นายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร

๑๓. นายฤทธิชัย ตันเทอดทิตย์

๑๔. นายกรวิทย์ ปริศนานันท์กุล

ประธานคณะกรรมการ

รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า

รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

โฆษกคณะกรรมการ

โฆษกคณะกรรมการ

เลขานุการคณะกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒” เสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจ หรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภาตามระยะเวลาที่สภากำหนด” จึงขอเสนอรายงานของคณะกรรมการเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)   ณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์
(นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์)

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง
การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาการเมือง
การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
โทร. ๐๒ ๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๐๓๑
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ politicaldev@gmail.com

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวกัลยรัชต์ ชาวสำองค์)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

นายธนพจน์ พุทธิรักษ์ /ร่าง
นางสาวพรสุชา แอบเพ็ชร /พิมพ์
นางสาวชิตชนก ภูรินันท์ /ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ นายธนพจน์ พุทธิรักษ์
ครั้งที่ ๒ นางสาวปิติกานต์ สอนดี
ครั้งที่ ๓ นายสุคนธ์ พลบุบผา

บทสรุปผู้บริหาร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร (กทม.) จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละประเภทและได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณรายได้ของตนเอง โดยประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่นและใช้งบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นเข้ามาเป็นผู้กำกับดูแลการใช้งบประมาณของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นการแสดงออกถึงความต้องการและความสนใจของชุมชนของตนผ่านการลงคะแนนเสียง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจในท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อนโยบายท้องถิ่น ทั้งยังได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการตัดสินใจทางการเมืองนั้นด้วย แต่ทั้งนี้ ความสำเร็จและประสิทธิภาพของการเลือกตั้งท้องถิ่นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น กฎหมายเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ การเคารพกฎหมายงบประมาณที่เพียงพอ และกระบวนการเลือกตั้งที่ยุติธรรม รวมถึงประชาชนจะต้องมีข้อมูลความรู้และมีส่วนร่วมด้วย

จากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ พบปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติและการตีความกฎหมายหลายประการ ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการเลือกตั้งท้องถิ่น ด้วยเหตุดังกล่าว คณะกรรมาธิการการพัฒนากฎหมาย การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ในการพิจารณาศึกษาเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ มีการตีความกฎหมายที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการตรวจสอบถ่วงดุลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง และเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยมีผลการพิจารณาศึกษาโดยสรุป ดังนี้

๑) การพิจารณาคัดเลือกเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๘ เพื่อป้องกันปัญหาการผูกขาดการปฏิบัติหน้าที่และเกิดเป็นระบบอุปถัมภ์ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเพิ่มเติม โดยกำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาหรือวาระในการทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และกำหนดคุณสมบัติของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้งพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และรายละเอียดในการจัดฝึกอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง โดยเน้นย้ำการทำหน้าที่โดยสุจริตและเที่ยงธรรม รวมถึงมีการกำหนดตัวชี้วัดหรือผลสำเร็จในการจัดฝึกอบรมในแต่ละครั้ง เพื่อเป็นการประเมินผลการจัดฝึกอบรม และปรับปรุงให้การอบรมมีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่ตลอด

๒) กรณีการห้ามบุคคลตามมาตรา ๓๔ “ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด” ถ้อยคำดังกล่าวสร้างอุปสรรคในการดำเนินการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีปัญหาในการตีความซึ่งยังไม่มีความชัดเจน เป็นการกีดกันมิให้บุคคลตามมาตรา ๓๔ ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้การเลือกตั้งท้องถิ่นขาดความเชื่อมโยงกับพรรคการเมือง และมีการอ้างถ้อยคำดังกล่าวมาใช้ร้องเรียนพฤติกรรมการของบุคคลตามมาตรา ๓๔ เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสร้างภาระงานให้กับเจ้าพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น ดังนั้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๓๔ ดังกล่าว โดยไม่มีการกำหนดห้ามมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด หรืออาจกล่าวได้ว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นต้องห้ามเพียงการกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกั้นแก่ผู้สมัครใดเท่านั้น

๓) กรณีมีการย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตเลือกตั้งยังไม่ครบ ๑ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ผู้นั้นไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ว่าจะอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบันหรือในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก็ตาม ต่อกรณีนี้พิจารณาแล้ว เห็นว่าควรคงหลักการดังกล่าวไว้ เพื่อป้องกันการทุจริตซื้อเสียงโดยการจ้างย้ายบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีทะเบียนบ้านจากนอกเขตเลือกตั้งมาในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ แต่ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) เข้าใจและรับทราบถึงหลักการดังกล่าวอย่างทั่วถึง

๔) กรณีการเลือกตั้งล่วงหน้า ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กฎหมาย (มาตรา ๔๐) มิได้กำหนดให้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า) ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาสีทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีการพิจารณาศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการบริหารจัดการการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้งทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อผลักดันให้เกิดการออกเสียงลงคะแนล่วงหน้าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต่อไป

๕) ระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๖๑ ยังไม่ครอบคลุมการคำนวณค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งบางกรณี เช่น กรณีมีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา ๑๑๑ ดังนั้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมความมาตรา ๖๑ เพื่อให้ครอบคลุมการคำนวณค่าใช้จ่ายในกรณีที่เป็นกรณีการเลือกตั้งเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง

๖) การยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่งสร้างความไม่สะดวกต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่าย ดังนั้น เพื่อเพิ่มช่องทางการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายให้สะดวกยิ่งขึ้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมความมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อหัวหน้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมายได้ด้วย

๗) การตีความคำว่า “สัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด” ในมาตรา ๖๕ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับการประกาศนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทำให้เกิดความสับสนว่ากรณีใดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถใช้หาเสียงได้ ต่อกรณีดังกล่าว คณะอนุกรรมการเห็นด้วยว่าต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกิดขึ้นเป็นกรณี ๆ ไป ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสาม โดยจะต้องพิจารณาถึงหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบงบประมาณในการดำเนินการในกรณีดังกล่าว หากอยู่ในเกณฑ์ของหน้าที่และ

อำนาจ และองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นนั้นมิงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการ ถือเป็นประกาศนโยบายของผู้สมัคร กรณีนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดตามมาตรา ๖๕ (๑) และ (๒)

๘) การกำหนดสัปดาห์เลือกตั้ง ซึ่งมาตรา ๗๗ กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นั้น กรณีต้องใช้บัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนให้กับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๓๓ วรรคสาม ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่ากรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในวัน เวลา และที่เลือกตั้งเดียวกัน ให้บัตรเลือกตั้งแตกต่างกันในลักษณะที่เป็นคู่มือตรงข้ามกัน

๙) การใช้ดุลพินิจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๐ ในการพิจารณาบัตรดี หรือบัตรเสีย เพื่อป้องกันปัญหาการใช้ดุลพินิจที่แตกต่างกันของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเข้มงวดในการฝึกอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้มีการใช้ดุลพินิจที่มีมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งจะต้องดำเนินการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้ง รวมถึงการปิดประกาศลักษณะการออกเสียงลงคะแนนที่จะถือว่าเป็นบัตรดีและบัตรเสียให้ปรากฏที่บริเวณหน้าคูหาเลือกตั้ง และภายหลังการเลือกตั้งแต่ละครั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีการประมวลผลข้อมูลบัตรเสียว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากการเลือกตั้งครั้งก่อน และสาเหตุของการเกิดบัตรเสียดังกล่าว

๑๐) เนื่องด้วยกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันมิได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้ง ทำให้ในการประกาศผลการเลือกตั้งแต่ละครั้งไม่มีการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งอย่างเป็นระบบ ยากต่อพรรคการเมืองหรือภาคประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งมาตรวจสอบผลการเลือกตั้งและใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน กล่าวคือ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๒ เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้พรรคการเมืองหรือภาคประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างสะดวก

นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑) เพื่อเปิดโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักนวัตกรรมการเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า นำประเด็นเรื่องอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไปศึกษาเพิ่มเติมโดยละเอียด โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ควบคู่กับการพิจารณาบริบทของประเทศไทยในทุกด้าน เพื่อนำไปสู่การกำหนดให้เป็นประเด็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) ในการจะพิจารณาเปลี่ยนแปลงเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในประเทศไทยต่อไป

๒) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และประสิทธิภาพของการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ประกอบกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ ได้เปิดช่องให้ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ต้องมีเวลาการออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่าเจ็ดชั่วโมง ดังนั้น ในการกำหนดระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละที่จะต้องพิจารณาถึง

ความเหมาะสมของระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนแต่ละท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการออกมาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และประสิทธิภาพของการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมประกอบกัน แต่ทั้งนี้ต้องมีเวลาการออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่าเจ็ดชั่วโมง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบตามที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ กำหนด และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนเป็นเวลาใด คณะกรรมการการเลือกตั้งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการเลือกตั้งนั้นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้รับทราบอย่างทั่วถึง

๓) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และสามารถลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งได้ถูกต้องเพื่อลดจำนวนบัตรเสียให้น้อยลง สร้างเสริมการมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งฝึกอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และมีตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่ชัดเจน โดยการฝึกอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งนี้ ควรริเริ่มให้มีหลักสูตรการอบรมเทคนิคการเป็นวิทยากร (Train the Trainer) เพื่อให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในกระบวนการการเลือกตั้งในวงกว้าง และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างทั่วถึงและครอบคลุม ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีก ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้มีส่วนในการเสริมสร้างความรู้ในกระบวนการการเลือกตั้งการให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	จ
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. ที่มาและความสำคัญ	๓
๓. ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒	๔
๓.๑ การพิจารณาคัดเลือกเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๘	๕
๓.๒ กรณีการห้ามบุคคลตามมาตรา ๓๔ ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด	๘
๓.๓ กรณีมีการย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตเลือกตั้งยังไม่ครบ ๑ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง	๑๒
๓.๔ กรณีการเลือกตั้งล่วงหน้า	๑๕
๓.๕ ระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง	๑๗
๓.๖ การยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	๑๙
๓.๗ การตีความคำว่า “สัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด” ในมาตรา ๖๕	๑๙
๓.๘ การกำหนดสัปดาห์เลือกตั้ง กรณีต้องใช้บัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ	๒๑
๓.๙ การใช้ดุลพินิจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการพิจารณาบัตรดีหรือบัตรเสีย	๒๒
๓.๑๐ การเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง	๒๔
๔. ข้อเสนอแนะ	๒๖
๔.๑ อายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง	๒๖
๔.๒ ระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนน	๒๗
๔.๓ การให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education)	๒๘
ภาคผนวก	
๑. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
๒. ข้อมูลคำตอบประเด็นข้อซักถามปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	
๓. ข้อเสนอแนะตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จากสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	
๔. ข้อมูลอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของประเทศกลุ่มยุโรป	
บรรณานุกรม	

รายงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน
สภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ (๒๔) คณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมและเผยแพร่การเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีคิดและวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นของบุคคล และสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ นั้น คณะกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายปดิพัทธ์ สันติภาดา	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางสาวณิกานต์ พรพงษาโรจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวรภพ วิริยะโรจน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายพนิต วิจิตเรษฐ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นางสาวปิยะรัฐชัย ตริยะไพรัช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายภูมิศิษฏ์ คงมี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๘. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายศิริพงษ์ รัสมิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน	โฆษกคณะกรรมการ
๑๑. นางสาวฐิติภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๓. นายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร	กรรมการ
๑๔. นายฤทธิชัย ตันเทอดทิตย์	กรรมการ
๑๕. นายกรวีร์ ปริศนานันทกุล	กรรมการ

ทั้งนี้ นายวรภพ วิริยะโรจน์ ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ตั้งแต่วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์ เป็นกรรมการ แทนตำแหน่งที่ว่าง

อนึ่ง ในคราวการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๕๓ วันพฤหัสบดีที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔ ที่ประชุมมีมติเปลี่ยนแปลงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ จากเดิม นายปดิพัทธ์ สันติภาดา เป็น นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์ และแต่งตั้ง นายปดิพัทธ์ สันติภาดา เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

และนายพนิต วิจิตเศรษฐ์ ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

คณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ได้มีการพิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ภายใน ๖๐ วัน เป็นผลให้เกิดการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นขึ้นเป็นครั้งแรกหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ ในกรณีนี้ คณะกรรมการเห็นถึงปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ความไม่ชัดเจนของการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทุกระดับ ดังนั้น ในคราวประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๔๓ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๖ ประกอบด้วย

๑. นางสาวธนิษานต์ พรพงษาโรจน์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์	อนุกรรมการ
๔. นางสาวปิยะรัฐชย์ ดิยะไพรัช	อนุกรรมการ
๕. นางสาวธิดิภัสร์ โชติเดชาชัยนันต์	อนุกรรมการ
๖. นายพัชรปรีดิ์ ขาวสอาด	อนุกรรมการ
๗. นายพุดผิงค์ พจน์จำเนียร	อนุกรรมการ
๘. นายพร้อมสิน บุญจันทร์	อนุกรรมการ
๙. นายอิทธิพัทธ์ เศรษฐยุกานนท์	อนุกรรมการ
๑๐. นายสุทธิพัจ สายวิวัฒน์	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

และในคราวประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ครั้งที่ ๔๖ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติให้ นายวิสิษฐ์ เตชะธีราวัฒน์ พ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการและแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ และให้ นายวิกรม เตชะธีราวัฒน์ เป็นอนุกรรมการ

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีมติตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ และเพิ่มเติม ดังนี้

๑. นายวรภพ วิริยะโรจน์
๒. นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ
๓. นายวรภกรณ์ บุญมาเลิศ
๔. นายเจนณรงค์ ทาคุมิ ซาก้า

๕. นายพลศักดิ์ แดงบัว
๖. นายอริย์ธัช ยอดไชยเกียรติ
๗. นายเกษิเดช แสงศรี
๘. นายวงศ์วชิร โววรารินทร์
๙. นายณัฐชัย จงอุดมฤกษ์
๑๐. รองศาสตราจารย์อรรถสิทธิ์ พานแก้ว

โดยให้คณะอนุกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ ในประเด็นเกี่ยวกับกรณีที่ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการโดยมิชอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการก่อกวนหรือดำเนินการใดที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครตลอดจนศึกษาปัญหาการบังคับใช้ระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง

๒. พิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓. ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ในการนี้ คณะอนุกรรมการได้รายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการทราบเป็นระยะ และจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการ เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒” ให้คณะกรรมการพิจารณา

บัดนี้ คณะอนุกรรมการได้พิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการ เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒” เสร็จแล้ว และในคราวประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๖๒ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบรายงานฉบับนี้ เพื่อเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาต่อไป โดยมีผลการพิจารณา ดังนี้

๒. ที่มาและความสำคัญ

การปกครองท้องถิ่นไทยได้จัดให้มีหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร (กทม.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละประเภทและได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และมีรายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล โดยประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่นและใช้งบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นเข้ามาเป็นผู้กำกับดูแลการใช้งบประมาณของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่นต้องกำหนดนโยบายและแผนงานเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีสมาชิกสภาท้องถิ่นและพลเมืองของท้องถิ่น คอยติดตามตรวจสอบการบริหารและการใช้งบประมาณให้เกิดความโปร่งใสมากที่สุด

การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นหนึ่งในเสาหลักของความเป็นประชาธิปไตยที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานในการลงคะแนนเลือกตั้ง การแสดงออกถึงความต้องการและความสนใจของชุมชนของตนผ่านการลงคะแนนเสียงด้วย ดังนั้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจในท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อนโยบายท้องถิ่น ทั้งยังได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการตัดสินใจทางการเมืองนั้นด้วย อันเป็นผลมาจากการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั่นเอง นอกจากนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการปกครองท้องถิ่นยังเป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพิ่มขึ้นของการกระจายอำนาจในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นระดับตำบล ระดับเมือง หรือระดับจังหวัด ย่อมมีเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและประเพณีเป็นของตนเอง รวมทั้งความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วย ซึ่งผู้แทนท้องถิ่นก็คือผู้ที่ปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้ดีที่สุด รวมทั้งการถ่ายทอดความต้องการของประชาชนจากระดับท้องถิ่นขึ้นสู่ระดับชาติด้วย

ความสำเร็จและประสิทธิภาพของการเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น การเคารพกฎ งบประมาณที่เพียงพอ และกระบวนการเลือกตั้งที่ยุติธรรม รวมถึงประชาชนจะต้องมีข้อมูลความรู้ และมีส่วนร่วมด้วย^๑ ดังนั้น ทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องทำความเข้าใจกับกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นและกระบวนการเลือกตั้งด้วย ซึ่งประเทศไทยได้มีการบังคับใช้กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นฉบับใหม่ กล่าวคือ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๒ และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นครั้งแรกตามกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นฉบับใหม่ คือ การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งแรกในรอบหลายปี ตั้งแต่มีรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ แต่จากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ผ่านมา พบปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ในทางปฏิบัติและการตีความกฎหมายหลายประการ ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการเลือกตั้งท้องถิ่น ดังจะกล่าวต่อไปนี้

๓. ปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

จากการที่คณะกรรมการการพัฒนากองเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีการพิจารณาติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ พบปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ในทางปฏิบัติและการตีความกฎหมายหลายประการ ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการจัดและควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงได้มีมติตั้งคณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาการบังคับใช้และแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมีการเชิญผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้แทนสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ความเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันทำให้คณะกรรมการได้รับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง และหลักกฎหมาย เพื่อประกอบการพิจารณา และมีความเห็นในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้การจัดและควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ สุจริตและเที่ยงธรรม ดังนี้

^๑โกวิท พวงงาม, (๒๕๖๓), **คู่มือเลือกตั้งท้องถิ่น**, กรุงเทพฯ: มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย.

๓.๑ การพิจารณาคัดเลือกเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๔

มาตรา ๒๔ “ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในที่เลือกตั้งและนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งอย่างน้อยสองคน เพื่อทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ในการพิจารณาคัดเลือกเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๔ มีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๒๖ “ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดที่เป็นเขตเลือกตั้ง หรือในเขตอำเภอท้องที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตั้งอยู่ โดยจะแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดหรืออำเภอนั้น แล้วแต่กรณี ซึ่งมีได้เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐจำนวนไม่เกินสองคนด้วยก็ได้ แต่มิให้แต่งตั้งจากข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่เป็นการแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง และจำนวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๕ “ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดังนี้

(๑) กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นพร้อมกัน ให้มีคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนเก้าคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอีกจำนวนแปดคน ตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๒/๓ แล้วให้ปิดประกาศคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้ง และปิดประกาศ ณ ที่เลือกตั้งในวันเลือกตั้ง พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งทราบตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๒/๕ ด้วย

(๒) กรณีการเลือกตั้งเฉพาะสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้มีคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอีกจำนวนหกคน และให้นำความใน (๑) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้พิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานกำหนด

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ข้อ ๕๑ “เมื่อประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานกับผู้บัญชาการตำรวจนครบาลหรือผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือหัวหน้าสถานีตำรวจหรือนายอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการอื่นในพื้นที่เพื่อขอให้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งอย่างน้อยที่เลือกตั้งละสองคน”

ข้อ ๕๒ “ก่อนการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง ให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำกับดูแล”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับวาระในการทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจน ทำให้การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ อยู่เป็นประจำ ซึ่งการที่ผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้งเป็นบุคคลเดิมเป็นระยะเวลานาน โดยมิได้มีการเปลี่ยนแปลง อาจจะทำให้เกิดการผูกขาดการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเลือกตั้งในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง เกิดเป็นระบบอุปถัมภ์ และเกิดความเสี่ยงที่จะมีการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่อันเนื่องมาจากบุคคลผู้ทำหน้าที่นั้นเป็นที่รู้จักคุ้นเคยมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้มีตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่ชัดเจน

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๘ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น เป็นอำนาจของผู้ว่าการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นต้องมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่อาศัยในพื้นที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแต่งตั้งจากข้าราชการ การเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ในการฝึกอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะใช้หลักสูตรฝึกอบรมไม่น้อยกว่า ๖ ชั่วโมง เป็นหลักสูตรเต็มวัน ในการอบรมจะเน้นย้ำให้ปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ เป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งแรกในรอบหลายปี ทำให้ในทางปฏิบัติมีบางหน่วยเลือกตั้งที่ปฏิบัติงานผิดพลาด คลาดเคลื่อน ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำมาเป็นบทเรียนในการจัดการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจากจากบุคคลซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ อยู่เป็นประจำ

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจากจากบุคคลซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ อยู่เป็นประจำ จะทำให้ได้เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ มีความชำนาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินการจัดการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย หากมีการมีการเปลี่ยนแปลงบุคคลใหม่ ๆ มาปฏิบัติหน้าที่ จะต้องสร้างบุคลากรขึ้นมาใหม่ ซึ่งอาจทำให้ขาดความชำนาญในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ จากสถิติที่ผ่านมามีปัญหาจำนวนน้อยที่มีการร้องเรียนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่แล้วนำไปสู่การเลือกตั้งใหม่ ส่วนใหญ่เกิดจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งขาดความรู้ในการปฏิบัติบางเรื่อง

ข้อคัดค้านการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจากจากบุคคลซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ อยู่เป็นประจำ

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจากจากบุคคลซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ อยู่เป็นประจำ อาจจะทำให้เกิดการผูกขาดการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเลือกตั้งในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง เกิดเป็นระบบอุปถัมภ์ และเกิดความเสี่ยงที่จะมีการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่อันเนื่องมาจากบุคคลผู้ทำหน้าที่นั้นเป็นที่รู้จักคุ้นเคยมาเป็นระยะเวลาาน ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ความเห็นของคณะกรรมการการ

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งต้องพิจารณาหลักการความชำนาญในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเพื่อให้การจัดการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพควบคู่กับหลักการหมุนเวียนสับเปลี่ยนให้บุคคลที่ไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ ได้มีโอกาสมาปฏิบัติหน้าที่เพื่อป้องกันการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยควรสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่สนใจในกระบวนการการเลือกตั้งได้มีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง สำหรับหลักสูตรการฝึกอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจะต้องมีประสิทธิภาพ คุ่มค่ากับงบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องส่งเสริมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสมัครเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งมากขึ้น นอกจากนี้ ต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่ชัดเจนเพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง

ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเพิ่มเติม โดยกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาหรือวาระในการทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้มีวาระที่แน่นอน เพื่อมิให้เกิดการผูกขาดการทำหน้าที่ รวมถึงควรกำหนดคุณสมบัติของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการแทรกแซงการเลือกตั้งด้วย สำหรับการฝึกอบรมนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการ และรายละเอียดในการจัดฝึกอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง โดยเน้นย้ำการทำหน้าที่โดยสุจริตและเที่ยงธรรม รวมถึงมีการกำหนดตัวชี้วัดหรือผลสำเร็จในการจัดฝึกอบรมในแต่ละครั้ง เพื่อเป็นการประเมินผลการจัดฝึกอบรม และปรับปรุงให้การอบรมมีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่ตลอด

๓.๒ กรณีการห้ามบุคคลตามมาตรา ๓๔ ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด

มาตรา ๓๔ “ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีชอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้

ให้กรรมการการเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำนั้นได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ”

ในการพิจารณากรณีห้ามบุคคลตามมาตรา ๓๔ ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด มีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ต้องพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๖๙ “ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจ

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติ ระงับ หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการกระทำดังกล่าว ในกรณีจำเป็นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราวหรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งจนกว่าจะมีการประกาศผลการนับคะแนนได้”

มาตรา ๑๒๖ วรรคสอง “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๕ (๓) (๔) หรือ (๕) หรือมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดยี่สิบปี”

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๙ “การหาเสียงเลือกตั้งตามข้อ ๘ ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด แล้วแต่กรณีสามารถระบุชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวของตัวผู้สมัคร ชื่อของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ นโยบายของผู้สมัคร คติพจน์ คำขวัญ ข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัครพร้อมระบุชื่อตัวชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้บริเวณที่เห็นได้ชัดเจนด้วย

ในกรณีการนำข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือการนำภาพบุคคลเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น และไม่ขัดต่อมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และอาจนำภาพผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งด้วยก็ได้”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ มีการบัญญัติเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด” เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ

การเลือกตั้งมีแนวทางการตีความถ้อยคำดังกล่าวอย่างกว้าง กล่าวคือ แม้การดำเนินการใด ๆ ของบุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔ ซึ่งเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร จะไม่ได้เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ ก็ถือว่าเข้าข่ายเป็นการกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ นี้ แม้การกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ จะมีได้มีบทกำหนดโทษไว้ แต่ถ้อยคำดังกล่าวถือเป็นการสร้างอุปสรรคในการดำเนินการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการตีความถ้อยคำดังกล่าวในกรณีมีการหาเสียงบนสื่อสังคมออนไลน์ยังไม่มี ความชัดเจน เช่น กรณีมีการกดไลค์ (Like) กดแชร์ (Share) ถือเป็นการดำเนินการที่ฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ หรือไม่ หรือในกรณีมีรูปถ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งคู่กับบุคคลตามมาตรา ๓๔ ปรากฏบนสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้ง ถือเป็นการดำเนินการที่ฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ หรือไม่ เป็นต้น เป็นการกีดกันมิให้บุคคลตามมาตรา ๓๔ ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และแม้มาตรา ๓๔ จะมีได้ห้ามพรรคการเมืองในการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด แต่บุคคลตามมาตรา ๓๔ ส่วนใหญ่ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การห้ามบุคคลตามมาตรา ๓๔ จึงเสมือนเป็นการห้ามพรรคการเมืองเข้ามาช่วยหาเสียงโดยอ้อม ซึ่งเป็นการย้อนแย้งกับหลักการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่พรรคการเมือง โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น ตลอดจนมีการอ้างถ้อยคำดังกล่าวมาใช้ร้องเรียนพฤติกรรมของบุคคลตามมาตรา ๓๔ เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสร้างภาระงานให้กับเจ้าพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ เป็นการบัญญัติทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๒๙ ซึ่งกำหนดว่า “ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยอำนาจหน้าที่อันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหรือมอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้” โดยมีกรบัญญัติเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด” เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีความสมบูรณ์ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ซึ่งการตีความถ้อยคำ “หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด” สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นจะตีความอย่างกว้าง กล่าวคือ แม้การดำเนินการใด ๆ ของบุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔ ซึ่งเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร จะไม่ได้เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ ก็ถือว่าเข้าข่ายเป็นการกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ นี้ แต่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ ไม่ได้ห้ามพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งไม่ได้เป็นบุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔ เข้ามาช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สำหรับบุคคลที่เป็น “ข้าราชการการเมือง” นั้น ถ้อยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตีความ “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ให้หมายรวมถึงบุคคลที่ปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อื่นจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ด้วย ซึ่งเทียบเคียงกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕/๒๕๔๓ เนื่องจากเป็นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามกฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายและปฏิบัติงานประจำอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ และมีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมาย สำหรับบุคคลอื่นใดที่มีชื่อเสียงหรือมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น สมาชิกพรรคการเมืองที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคหรือผู้อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง トラบใดที่บุคคลดังกล่าวมิได้เป็นบุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔

กล่าวคือ มิได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐแล้ว บุคคลนั้นย่อมสามารถเข้ามาเป็นผู้ช่วยหาเสียงและช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงได้

ในกรณีปรากฏว่าบุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔ เข้ามาดำเนินการใดอันเป็นการก่อกวนแก่งัดผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้ ซึ่งกฎหมายมิได้มีบทกำหนดโทษแก่บุคคลดังกล่าวแต่อย่างใด นอกจากการสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้น แต่บุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ นี้ อาจต้องโทษตามประมวลจริยธรรมที่บุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔ ต้องยึดถือปฏิบัติตาม

สำหรับการตีความว่าการดำเนินการใดถือว่าเป็นการดำเนินการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดหรือไม่นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยมีหนังสือตอบข้อสอบถามของพรรคเพื่อไทย ฉบับลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยเห็นว่า การดำเนินการอันเป็นคุณเป็นโทษ หมายถึง การกระทำตามที่คิดไว้ไม่ว่าเรื่องใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ดังนั้น การดำเนินการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษกับผู้สมัคร ย่อมหมายความรวมถึงการให้ความช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานประกอบกันเพื่อใช้ดุลพินิจสั่งการ หากมีข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่าเป็นการกระทำโดยเจตนาของบุคคลตามมาตรา ๓๔ และผลของการกระทำมีลักษณะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดอันเป็นการก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของผู้สมัคร หรืออาจทำให้ผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้ แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานแสดงว่ามิใช่เป็นการกระทำของบุคคลตามมาตรา ๓๔ หรือการกระทำมิได้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งย่อมใช้ดุลพินิจที่จะไม่ใช้อำนาจสั่งการให้บุคคลตามมาตรา ๓๔ ระงับหรือยุติการกระทำ

สำหรับการหาเสียงบนสื่อสังคมออนไลน์นั้น เนื่องจากการดำเนินการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษกับผู้สมัคร ตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ย่อมหมายความรวมถึงการให้ความช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย ดังนั้น การที่บุคคลตามมาตรา ๓๔ มีการกดไลค์ (Like) ซึ่งอาจเป็นการแสดงออกว่าเป็นการยอมรับ สนับสนุน หรือเห็นพ้องด้วยกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือการกดแชร์ (Share) ซึ่งเป็นการเผยแพร่โดยการส่งกระจายข้อมูลของผู้สมัครรับเลือกตั้งต่อไปอันมีลักษณะเป็นการช่วยหาเสียงเลือกตั้ง อาจทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงเข้าข่ายเป็นการดำเนินการใด ๆ อันเป็นคุณแก่โทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๔ สำหรับกรณีรูปถ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นคู่กับบุคคลตามมาตรา ๓๔ ปรากฏบนสังคมออนไลน์ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น อาจเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนข้อ ๙ วรรคสอง ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ และมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ การกระทำในลักษณะใดบ้างที่จะเป็นการฝ่าฝืนตามบทบัญญัติดังกล่าว ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เป็นกรณี ๆ ไป^๒

^๒ ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ สามารถศึกษาได้ตามเอกสารประเด็นข้อชี้แจงหรือข้อเสนอแนะจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

เหตุผลสนับสนุนการเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด”

๑. การเพิ่มเติมถ้อยคำดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพราะอาจทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันในกระบวนการรับสมัครเลือกตั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔ กับผู้สมัครเลือกตั้งที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่ระบุในมาตรา ๓๔

๒. สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๐ วรรคห้า ที่กำหนดให้กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการจัดทำบริการสาธารณะ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวร้าวการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย และหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ มาตรา ๑๘๕ ซึ่งห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยบทบัญญัตินี้ให้ถือเป็นเหตุของการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๑ (๗) และของสมาชิกวุฒิสภามาตรา ๑๑๑ (๗) สำหรับสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้มีการบัญญัติกฎหมายป้องกันการใช้สถานะไว้ด้วยเช่นกัน โดยห้ามมิให้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

เหตุผลคัดค้านการเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด”

๑. การเพิ่มเติมถ้อยคำดังกล่าวเป็นการสร้างอุปสรรคในการดำเนินการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้งและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการตีความถ้อยคำดังกล่าวในกรณีที่มีการหาเสียงบนสื่อสังคมออนไลน์ ยังคงขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจที่ไม่มีมาตรฐานกลาง ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ

๒. เป็นการกีดกันมิให้บุคคลตามมาตรา ๓๔ ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ขัดต่อหลักการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

๓. บุคคลตามมาตรา ๓๔ ข้อเท็จจริงส่วนใหญ่ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การห้ามบุคคลตามมาตรา ๓๔ จึงเสมือนเป็นการห้ามพรรคการเมืองเข้ามาช่วยหาเสียงโดยอ้อม ซึ่งเป็นการย้อนแย้งกับหลักการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่พรรคการเมือง โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น ที่พรรคการเมืองควรจะต้องส่งเสริมให้เกิดการผลิตบุคลากรทางการเมืองระดับท้องถิ่น เพื่อการเป็นนักการเมืองในระดับประเทศต่อไป

๔. มีการอ้างถ้อยคำดังกล่าวมาใช้ร้องเรียนพฤติกรรมของบุคคลตามมาตรา ๓๔ เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสร้างภาระงานให้กับเจ้าพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น

ความเห็นของคณะกรรมการการ

กรณีห้ามบุคคลตามมาตรา ๓๔ ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด นั้นจะต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ล้วนเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น การห้ามมิให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการใด ๆ ที่เป็น

คุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดนั้น เป็นข้อห้ามที่ขัดต่อหลักความเป็นจริง ขัดต่อหลักการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และเป็นการย่อนแย้งกับหลักการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่พรรคการเมือง โดยเฉพาะการเมืองในระดับท้องถิ่น ที่พรรคการเมืองควรจะต้องส่งเสริมให้เกิดการผลิตบุคลากรทางการเมืองระดับท้องถิ่น เพื่อการเป็นนักการเมืองในระดับประเทศต่อไป จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีควรห้ามข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด แต่ในกรณีเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐนั้น จะต้องปฏิบัติหน้าที่และวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดมิให้เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดนั้น มีความเหมาะสมแล้ว

ในประเด็นดังกล่าวนี้ คณะกรรมาธิการจึงมีความเห็นว่า ควรแก้ไขพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ เป็นดังนี้

“ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกีดกันแก่ผู้สมัครใด หรือขัดต่อนิติบุคคลใด ๆ ที่ยื่นสมัครหรือยื่นโทษแก่ผู้สมัครใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้

ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกีดกันแก่ผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้กรรมการการเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำนั้นได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ”

๓.๓ กรณีมีการย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตเลือกตั้งยังไม่ครบ ๑ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง

มาตรา ๓๘ “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง และ

(๔) คุณสมบัติอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน อันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง ให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี”

ในการพิจารณากรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตเลือกตั้งยังไม่ครบ ๑ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๐๖ “ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน”

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๔๘ “ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ”

มาตรา ๑๒๕ “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปี”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๘ วรรคสอง กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ว่า “ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน อันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง ให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี” ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ผู้ใดมีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งซึ่งมีได้อยู่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันยังไม่ครบ ๑ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง (ย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตยังไม่ครบ ๑ ปี) ผู้ผู้นั้นไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบันหรือในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก็ตาม ทำให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๘ วรรคสอง กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ว่า “ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน อันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง ให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี” ดังนั้น หากเป็นกรณีย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน เช่น ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งกำหนดให้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งนั้น แล้วมีการย้ายทะเบียนบ้านระหว่างอำเภอในจังหวัดเดียวกัน แม้จะยังไม่ครบ ๑ ปี ผู้นั้นยังคงมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๑ ปี แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ใดมีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งซึ่งมีได้อยู่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันยังไม่ครบ ๑ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง (ย้ายทะเบียนบ้านข้ามจังหวัดยังไม่ครบ ๑ ปี) นั้น ผู้นั้นไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบันหรือในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก็ตาม ทั้งนี้หลักเกณฑ์ดังกล่าวในมาตรา ๓๘ วรรคสอง เป็นการบัญญัติเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๓๓ วรรคสอง

ซึ่งมีความแตกต่างกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๕ (๓) ที่กำหนดให้บุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๖ ที่กำหนดว่า “ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน” กรณีดังกล่าวนี้ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากมีการย้ายทะเบียนบ้าน ผู้นั้นยังคงมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน

แต่ทั้งนี้ ผู้ใดที่ไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเนื่องจากมีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่ง ซึ่งมีได้อยู่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันยังไม่ครบ ๑ ปี นับถึงวันเลือกตั้งนั้น ไม่ถือว่าเป็นผู้ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากมิได้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

เหตุผลสนับสนุนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๘๘ วรรคสอง

๑. การย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตถือว่าผู้นั้นขาดความผูกพันกับท้องถิ่นเดิมแล้ว แม้จะใช้สิทธิเลือกตั้งที่เดิมได้ก็ไม่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่เมื่อได้ย้ายออกจากท้องถิ่นนั้นไปแล้ว

๒. การกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่นแตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๕ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๖ ที่กำหนดให้บุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วันเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ส่วนการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น

๓. ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หากกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้บุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วันเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น อาจเกิดกรณีการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านที่เป็นเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน เนื่องจากการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีการเลือกตั้งหลายระดับ โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มากนัก การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยไม่จำเป็นต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครบ ๑ ปี ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจใช้วิธีการดังกล่าวย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งดังกล่าวได้ง่าย ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต่างกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการเลือกตั้งพร้อมกันทั้งประเทศ

เหตุผลคัดค้านพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๘๘ วรรคสอง

๑. กรณีที่ผู้ใดมีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่ง ซึ่งมีได้อยู่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันยังไม่ครบ ๑ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง (ย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตยังไม่ครบ ๑ ปี) ผู้นั้นไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบันหรือในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก็ตาม ทำให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

๒. เป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๕ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๖

ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรคงหลักการตามมาตรา ๓๘ วรรคสองไว้ เนื่องจากการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หากกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้บุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วันเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น อาจเกิดกรณีการทุจริตชื่อเสียงโดยการจ้างย้ายบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีทะเบียนบ้านจากนอกเขตเลือกตั้งมาในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ได้

แต่ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ใดเป็นผู้เสียสิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จึงมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) เข้าใจและรับทราบว่า ผู้ใดที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่ง ซึ่งมีได้อยู่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันยังไม่ครบ ๑ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง (ย้ายทะเบียนบ้านข้ามเขตยังไม่ครบ ๑ ปี) ผู้นั้นไม่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ว่าจะอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปัจจุบันหรือในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก็ตาม

๓.๔ กรณีการเลือกตั้งล่วงหน้า

มาตรา ๔๐ “ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง”

ในการพิจารณากรณีการเลือกตั้งล่วงหน้า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๐๗ “ในการเลือกตั้งทั่วไป ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี ให้ยื่นขอลงทะเบียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด การยื่นขอลงทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ให้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ถ้าเป็นการขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง จะยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งหรือที่ตนประสงค์จะขอใช้สิทธิเลือกตั้งก็ได้ หรือคณะกรรมการจะกำหนดให้ลงทะเบียนผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กฎหมายมิได้กำหนดให้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า) ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีเหตุจำเป็นไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งนั้นได้ ต้องพลาดการใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว จึงควรมีการพิจารณาทบทวนให้มีการออกเสียงลงคะแนนล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้งได้ เพื่อเป็นการรักษาสิทธิเลือกตั้งของประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มีส่วนร่วมแสดงเจตจำนงในการเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๐ กำหนดว่า “ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” กฎหมายมิได้กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีการใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า) ต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๗ ว่า “ในการเลือกตั้งทั่วไป ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับคำสั่งจากราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี ให้ยื่นขอลงทะเบียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด”

**เหตุผลสนับสนุนกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
กฎหมายมิได้กำหนดให้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า)**

๑. การจัดการเลือกตั้งล่วงหน้านำข้อจำกัดในการบริหารจัดการเลือกตั้งและต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เพราะจำนวนเขตเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำนวนมาก และมีการเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศ

๒. การดำเนินการจัดการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นจะใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากมีการเลือกตั้งล่วงหน้าจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก แต่คาดว่าจำนวนผู้จะมาใช้สิทธิเลือกตั้งแต่ละหน่วยเลือกตั้งมีจำนวนน้อย ไม่คุ้มค่า ดังนั้น การจัดการเลือกตั้งล่วงหน้าอาจส่งผลกระทบต่องบประมาณของท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะอื่น ๆ ในท้องถิ่น

๓. หากมีการจัดการเลือกตั้งล่วงหน้าให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศแล้ว ต้องคำนึงถึงสิทธิเลือกตั้งของคนไทยในต่างประเทศด้วย

**เหตุผลคัดค้านกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
กฎหมายมิได้กำหนดให้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า)**

๑. การจัดการเลือกตั้งล่วงหน้าถือเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ติดภารกิจในวันเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๒. การจัดการเลือกตั้งล่วงหน้าเป็นการรักษาสีทธิเลือกตั้งของประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มีส่วนร่วมแสดงเจตจำนงในการเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ความเห็นของคณะกรรมการ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการพิจารณาทบทวนให้มีการออกเสียงลงคะแนนล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้งได้ เพื่อเป็นการรักษาสีทธิเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิ

เลือกตั้งที่มีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งนั้นได้และส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มีส่วนร่วมแสดงเจตจำนงในการเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แต่ด้วยการจัดการเลือกตั้งล่วงหน้าเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน และเกี่ยวพันกับข้อกฎหมายและระเบียบหลายฉบับ ตลอดจนมีผลกระทบต่อภาระงบประมาณและการจัดสรรบุคลากรในการทำหน้าที่ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการในการบริหารจัดการการออกเสียงลงคะแนน การควบคุมดูแลให้การออกเสียงลงคะแนนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางและข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เพื่อผลักดันให้เกิดการออกเสียงลงคะแนล่วงหน้าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต่อไป

๓.๕ ระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

มาตรา ๖๑ “ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้คำนวณตามค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงในการเลือกตั้งในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่ครบวาระจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงวันเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการหรือการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจะขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งออกไปก็ได้”

ในการพิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง มีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๑๑๑ “ในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเท่ากับจำนวนผู้บริหารท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น หรือในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับเลือกตั้งต่อเมื่อได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด

ในกรณีที่ไม่มีการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ และดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งรายเดิมทุกรายซึ่งไม่ได้คะแนนมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่”

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๓๐ “ในการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครก่อนคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ถ./ผ.ถ. ๑/๑๒

การคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัคร ให้คำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๑ กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งไว้เพียง ๒ กรณี คือ การเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ตามมาตรา ๖๑ (๑) และการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ตามมาตรา ๖๑ (๒) ซึ่งยังไม่ครอบคลุมการเลือกตั้งในบางกรณี เช่น กรณีมาตรา ๑๑๑ ซึ่งไม่ถือเป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ตามมาตรา ๖๑ (๑) และไม่ถือเป็นการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ตามมาตรา ๖๑ (๒) จึงยังไม่มี การกำหนดระยะเวลาในการคำนวณค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งในกรณีมาตรา ๑๑๑ นี้ รวมถึงกรณีอื่นใด ที่นอกเหนือจากกรณีตามมาตรา ๖๑ (๑) และ (๒) ด้วย

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๑ กำหนดว่า “ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้คำนวณตามค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงในการเลือกตั้งในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่ครบวาระจนถึงวันเลือกตั้ง (๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงวันเลือกตั้ง” สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับตามบทเฉพาะกาล ดังนั้นระยะเวลาที่ใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งจะคิดคำนวณตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒๓๐ วรรคสอง กล่าวคือ ให้คำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง

การคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบทบัญญัติมาตรา ๖๑ นั้น ยังไม่ครอบคลุมการเลือกตั้งในบางกรณี เช่น กรณีมาตรา ๑๑๑ กำหนดว่า “ในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเท่ากับจำนวนผู้บริหารท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น หรือในกรณีที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับเลือกตั้งก็ต่อเมื่อได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น และมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด กรณีที่ไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเนื่องจากเหตุดังกล่าว ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่” กรณีดังกล่าวไม่ถือเป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ตามมาตรา ๖๑ (๑) และไม่ถือเป็นการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ตามมาตรา ๖๑ (๒) จึงยังไม่มี การกำหนดระยะเวลาในการคำนวณค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งในกรณีมาตรา ๑๑๑ นี้ รวมถึงกรณีอื่นใดที่นอกเหนือจากกรณีตามมาตรา ๖๑ (๑) และ (๒) ด้วย

ความเห็นของคณะกรรมการการ

คณะกรรมการการเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เสนอให้เพิ่มเติมความมาตรา ๖๑ เพื่อให้ครอบคลุมการคำนวณค่าใช้จ่ายในกรณีอื่นที่นอกเหนือจากกรณีตามมาตรา ๖๑ (๑) และ (๒) เช่น กรณีมีการเลือกตั้งใหม่ตาม ๑๑๑ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็น มาตรา ๖๑ (๓) ดังนี้

“(๓) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งเพราะเหตุอื่นใดนอกจากรับวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่เหตุให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง”

๓.๖ การยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๖๒ “ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้งผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปิดประกาศบัญชีรายรับและรายจ่ายตามวรรคหนึ่งไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่นที่เห็นสมควร”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง กำหนดหลักการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งสร้างความไม่สะดวกต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องเดินทางมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยไม่จำเป็น ควรเพิ่มช่องทางในการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายให้สะดวกยิ่งขึ้น

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ “ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” นั้น ตามบทบัญญัติดังกล่าวสร้างความไม่สะดวกต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องเดินทางมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยไม่จำเป็น ควรเพิ่มช่องทางในการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายให้สะดวกยิ่งขึ้น

ความเห็นของคณะกรรมการการ

คณะกรรมการการเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เสนอให้เพิ่มเติมความมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเท่านั้น ดังนี้

“ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือหัวหน้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย”

๓.๗ การตีความคำว่า “สัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด” ในมาตรา ๖๕

มาตรา ๖๕ “ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้แกตนเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัดหรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด

ห้ามมิให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อนุมัติโครงการหรือกิจกรรมใหม่ที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ภายในเก้าสิบวันก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือก่อนการลาออกจากตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ให้ถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการบรรเทาทุกข์จากภัยธรรมชาติ หรือภัยพิบัติสาธารณะ หรือเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่อเนื่องที่กระทำเป็นปกติอยู่แล้ว หรือเป็นโครงการที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี

การประกาศนโยบายหรือการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยวิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิให้ถือว่าเป็นกรณีตาม (๑) หรือ (๒) เว้นแต่เป็นการโฆษณาหาเสียงเกี่ยวกับนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

การตีความว่าในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กรณีใดเป็นการประกาศนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งสามารถนำมาใช้หาเสียงได้ หรือกรณีใดเป็นการสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมาตรา ๖๕ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดห้ามนั้น ยังไม่มีความชัดเจน และมักจะทำให้เกิดปัญหาในการตีความ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

คำว่า “สัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด” ซึ่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ (๑) และ (๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการดังกล่าวเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นนั้น มีความใกล้เคียงกับการประกาศนโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนำมาใช้ในการหาเสียงเป็นอย่างมาก

สำหรับแนวทางที่คณะกรรมการการเลือกตั้งนำมาใช้ในการพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งประกาศนโยบายเพื่อใช้ในการหาเสียงหรือกรณีใดเป็นการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสัญญาว่าจะให้นั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกิดขึ้นเป็นกรณี ๆ ไป เทียบเคียงกับข้อกำหนดโดยในเบื้องต้นมีหลักในการพิจารณาตามที่มาตรา ๖๕ วรรคสาม ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดว่า “การประกาศนโยบายหรือการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยวิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิให้ถือว่าเป็นกรณีตาม (๑) หรือ (๒) เว้นแต่เป็นการโฆษณาหาเสียงเกี่ยวกับนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” กล่าวคือ จะต้องพิจารณาถึงหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบงบประมาณ ในการดำเนินการในกรณีดังกล่าว หากอยู่ในเกณฑ์ของหน้าที่และอำนาจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการ กรณีจึงไม่ถือเป็นการให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ที่จะเป็นการต้องห้ามดำเนินการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ความเห็นของคณะกรรมการ

คณะกรรมการเห็นด้วยกับแนวทางที่คณะกรรมการการเลือกตั้งนำมาใช้ในการตีความว่ากรณีใดเป็นการสัญญาว่าจะให้หรือกรณีใดเป็นการประกาศนโยบาย กล่าวคือ ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกิดขึ้นเป็นกรณี ๆ ไป ว่าการหาเสียงนั้นเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๕ วรรคสามของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่ โดยจะต้องพิจารณาถึงหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบกับประมาณในการดำเนินการในกรณีดังกล่าว หากอยู่ในเกณฑ์ของหน้าที่และอำนาจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการ ถือเป็นการประกาศนโยบายของผู้สมัคร กรณีนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดตามมาตรา ๖๕ (๑) และ (๒)

๓.๘ การกำหนดสืบบัตรเลือกตั้ง กรณีต้องใช้บัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ

มาตรา ๗๗ “หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้ง ให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในการกำหนดลักษณะของหีบบัตรเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งคำนึงถึงหีบบัตรเลือกตั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่แล้วเพื่อให้สามารถใช้หีบบัตรเลือกตั้งดังกล่าวได้ต่อไป”

ในการพิจารณาการกำหนดสืบบัตรเลือกตั้ง กรณีต้องใช้บัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๓๓ “บัตรเลือกตั้งอย่างน้อยให้มีลักษณะดังนี้

(๑) บัตรเลือกตั้งเมื่อพับแล้วด้านหน้ามีแถบสีอยู่บริเวณขอบขวา ถัดไปทางซ้ายมีตราครุฑ และถัดลงไปมีข้อความว่า “บัตรเลือกตั้ง...(ระบุชื่อประเภทสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น)...”

(๒) ด้านในของบัตรเลือกตั้งต้องมี หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ช่องทำเครื่องหมายช่องไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด และคำอธิบายเกี่ยวกับการทำเครื่องหมาย

ก่อนนำบัตรเลือกตั้งไปใช้ในการเลือกตั้งครั้งใด เมื่อใด ให้มีการประทับตราหรือเครื่องหมายตามแบบที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนด

กรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในวัน เวลา และที่เลือกตั้งเดียวกัน ให้สืบบัตรเลือกตั้งแตกต่างกัน”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ นั้น เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นพร้อมกันในคราวเดียวกัน มีการใช้บัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ กล่าวคือ ใบหนึ่งสำหรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและอีกใบหนึ่งสำหรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่ในการเลือกตั้งดังกล่าว บัตรเลือกตั้งทั้ง ๒ ใบ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน จึงสร้างความสับสนให้กับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นพร้อมกันในคราวเดียวกัน ซึ่งต้องใช้บัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ กล่าวคือ ใบหนึ่งสำหรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและอีกใบหนึ่งสำหรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น บัตรเลือกตั้งแต่ละประเภทจะมีสีที่แตกต่างกัน ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดสรรบัตรเลือกตั้งตามภูมิภาค โดยแต่ละภูมิภาคจะมีสั้บัตรเลือกตั้งแตกต่างกัน ส่วนจังหวัดในภูมิภาคเดียวกันจะมีสั้บัตรเลือกตั้งเหมือนกัน ดังนี้

๑) ภาคกลางและภาคตะวันออก ๒๖ จังหวัด บั้ตรเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้สีเทาฟ้า ส่วนบั้ตรเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้สีน้ำตาลเข้ม

๒) ภาคใต้ ๑๔ จังหวัด บั้ตรเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้สีเขียวคราม ส่วนบั้ตรเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้สีส้ม

๓) ภาคเหนือ ๑๖ จังหวัด บั้ตรเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้สีม่วง ส่วนบั้ตรเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้สีน้ำตาล

๔) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๐ จังหวัด บั้ตรเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดใช้สีเขียว ส่วนบั้ตรเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้สีชมพู

ความเห็นของคณะกรรมการ

กรณั้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นพร้อมกันคราวเดียวกัน ซึ่งต้องใช้บั้ตรเลือกตั้ง ๒ ใบนั้น บั้ตรเลือกตั้งทั้ง ๒ ใบ จะต้องมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพื่อไม่สร้างความสับสนให้กับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะสั้บัตรเลือกตั้งทั้ง ๒ ใบ แต่ละใบต้องมีสีที่แตกต่างกันตามหลักคู่สีตรงข้าม ดังนั้น จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดลักษณะของบั้ตรเลือกตั้งให้มีความแตกต่างกันที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันการสับสนในการออกเสียงลงคะแนน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๓๓ วรรคสาม ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นดังนี้

“กรณั้ที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในวัน เวลา และที่เลือกตั้งเดียวกัน ให้สั้บัตรเลือกตั้งแตกต่างกันในลักษณะที่เป็นคู่สีตรงข้ามกัน”

๓.๙ การใช้ดุลพินิจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการพิจารณาบั้ตรดีหรือบั้ตรเสีย

มาตรา ๑๐๐ “ในการนับคะแนนเลือกตั้ง หากคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งวินิจฉัยด้วยเสียงข้างมากว่าบั้ตรเลือกตั้งใดเป็นบั้ตรเสีย ให้แยกบั้ตรเสียออกไว้ต่างหาก และห้ามมิให้นับบั้ตรเสียเป็นคะแนนเลือกตั้งไม่ว่ากรณั้ใด

บั้ตรเลือกตั้งต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบั้ตรเสีย

(๑) บั้ตรปลอม

(๒) บั้ตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตหรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบั้ตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(๓) บั้ตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน

(๔) บั้ตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่พึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

(๕) บั้ตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใด เว้นแต่เป็นการลงคะแนน “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

(๖) บั้ตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมายในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

(๗) บั้ตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดว่าเป็นบั้ตรเสีย”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๐ กำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจในการวินิจฉัยว่า บัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสีย จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาการใช้ดุลยพินิจที่แตกต่างกันของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วยเลือกตั้ง อันจะส่งผลกระทบต่อการนับคะแนนเสียงเลือกตั้งและผลการเลือกตั้งอย่างมีนัยยะสำคัญ

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๐ วรรคสอง ได้กำหนดหลักการพิจารณาว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรดีหรือบัตรเสียไว้ว่า “บัตรเลือกตั้งต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย (๑) บัตรปลอม (๒) บัตรที่มีการทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตหรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรเลือกตั้งนอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนน เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (๓) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนน (๔) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครเกินจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่พึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น (๕) บัตรที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใด เว้นแต่เป็นการลงคะแนน “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” (๖) บัตรที่ได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร แล้วทำเครื่องหมายในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด” (๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย”

สำหรับแนวทางการใช้ดุลพินิจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการพิจารณาว่าเป็นบัตรดีหรือบัตรเสีย นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง มีการแสดงตัวอย่างว่าเครื่องหมายใดเป็นบัตรดีหรือบัตรเสีย^๓ กฎหมายปัจจุบันต้องกาบาทและมีจุดตัดลงในช่องลงคะแนนเท่านั้น โดยหลักคือให้พิจารณาจากจุดตัดของการทำเครื่องหมายกาบาทว่าอยู่ที่ช่องใด แม้การทำเครื่องหมายกาบาทจะอยู่เลยเส้นออกมา แต่หากจุดตัดอยู่ในช่องก็ถือเป็นบัตรดี กรณีมีการกาบาทแตกต่างไปจากนี้ จะเป็นดุลยพินิจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง โดยในขณะที่ท่านคะแนน ผู้แทนของผู้สมัครประจำหน่วยเลือกตั้งหรือประชาชนที่มาสังเกตการณ์สามารถทักท้วงได้ทันทีหากเห็นว่าไม่ถูกต้อง

ความเห็นของคณะกรรมการ

การพิจารณาว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรดีหรือบัตรเสีย นั้น แม้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาใช้ในการฝึกอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แต่การพิจารณาว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรดีหรือบัตรเสียส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ ซึ่งบ่อยครั้งพบว่าการใช้ดุลพินิจของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วยยังไม่มีความมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรดีหรือบัตรเสีย มีความมาตรฐานเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องเข้มงวดในการฝึกอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้มีการใช้ดุลพินิจที่มีความมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยเลือกตั้ง

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งแก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการลงคะแนนเลือกตั้ง โดยเน้นย้ำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนโดยการทำเครื่องหมายกาบาทลงในช่องทำเครื่องหมายตามที่ประสงค์จะลงคะแนน รวมถึงการปิดประกาศลักษณะการออกเสียงลงคะแนนที่จะถือว่าเป็นบัตรดีและบัตรเสียให้ปรากฏที่บริเวณหน้าคูหาเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสังเกตเห็นและไม่ลงคะแนนในลักษณะที่จะทำให้บัตรเลือกตั้งเป็นบัตรเสีย และเพื่อ

^๓ ตัวอย่างการพิจารณบัตรดีหรือบัตรเสีย นั้น สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากคู่มือปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

ติดตามประเมินผลประสิทธิภาพการให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งแก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) ดังกล่าว ภายหลังจากเลือกตั้งแต่ละครั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีการประมวลผลข้อมูลบัตรเสียว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากการเลือกตั้งครั้งก่อน และสาเหตุของการเกิดบัตรเสียดังกล่าว

๓.๑๐ การเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๒ “เมื่อมีการรวมผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทันที เพื่อรวบรวมผลการนับคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้ง และรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

การประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง วิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาและทำลายบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ในการพิจารณาการเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง มีระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๖๕ “เมื่อเสร็จสิ้นการนับคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบความถูกต้องของการนับคะแนนเลือกตั้ง โดยให้นับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรวมกับจำนวนบัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด และจำนวนบัตรเสียว่าตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ หากถูกต้องให้นำบัตรเลือกตั้งที่นับเป็นคะแนน บัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด และบัตรเสีย แยกใส่ถุงวัสดุใสพร้อมเขียนจำนวนบัตรเลือกตั้งที่บรรจุอยู่ในถุงวัสดุใส และดำเนินการปิดประกาศรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งและรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเร็ว สำหรับแบบขีดคะแนนเลือกตั้งให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน...”

ข้อ ๑๖๖ “เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๖๕ แล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจัดทำรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง (ส.ถ./ผ.ถ. ๕/๗) จำนวนสามชุด แล้วดำเนินการ ดังนี้

(๑) ปิดหน้าที่เลือกตั้ง

(๒) ใส่ในถุงวัสดุใส (ชั้นนอก) ตามข้อ ๑๖๗

(๓) ส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับ

มอบหมาย”

สภาพปัญหาการบังคับใช้

การตรวจสอบผลการเลือกตั้งถือเป็นกระบวนการสำคัญในการทำให้การเลือกตั้งแต่ละครั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่ในการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันกำหนดเพียงให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยผลการเลือกตั้งโดยการปิดประกาศรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งหน้าที่เลือกตั้ง และรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วให้คณะกรรมการ

การเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อประกาศผลการเลือกตั้งต่อไปเท่านั้น โดยมีได้มีการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งอย่างเป็นระบบ การปิดประกาศผลการนับคะแนนที่หน้าหน่วยเลือกตั้งอาจทำให้ผลการนับคะแนนดังกล่าวถูกฉีกขาดหรือเสียหายได้ และการขอทราบผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งของพรรคการเมืองหรือภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบผลการเลือกตั้งนั้นเป็นเรื่องที่ดำเนินการได้ยากและมีค่าใช้จ่ายที่สูง สร้างภาระแก่พรรคการเมืองหรือภาคประชาชนในการตรวจสอบผลการเลือกตั้ง

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

พระราชบัญญัติว่าด้วยการการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปิดประกาศรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งหน้าที่เลือกตั้งและรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏข้อความใดเกี่ยวกับการให้ต้องรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้ภายหลังการเลือกตั้งเสร็จสิ้นไปแล้ว พรรคการเมืองหรือภาคประชาชนไม่สามารถตรวจสอบผลการนับคะแนนของแต่ละหน่วยเลือกตั้งได้

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวทางการเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนตามมาตรา ๔๘ ของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (ขณะนี้ค้างการพิจารณาในวาระ ๒ และวาระ ๓ ของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา) นับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการร่างข้อความอย่างชัดเจนในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่มีการกำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยต้องนำรายงานผลการนับคะแนนไปเปิดเผยไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่ออกเสียง และกำหนดให้คณะกรรมการประจำเขตรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงของคณะกรรมการประจำหน่วยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ดังนี้

มาตรา ๔๘ “เมื่อนับคะแนนออกเสียงเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยนำบัตรออกเสียงของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียงพร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการประจำเขตตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงเปิดเผยไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่ออกเสียง

ให้คณะกรรมการประจำเขตรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงตามวรรคหนึ่งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย”

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

เนื่องด้วยกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันมิได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้ง ทำให้ในการประกาศผลการเลือกตั้งแต่ละครั้งไม่มีการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งอย่างเป็นระบบยากต่อพรรคการเมืองหรือภาคประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งมาตรวจสอบผลการเลือกตั้งและใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไข

เพิ่มเติมกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบันเพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้พรรคการเมืองหรือภาคประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้อย่างสะดวก

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า ควรแก้ไขพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๒ เป็น

“เมื่อมีการรวมผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผย ให้นำรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งปิดประกาศไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่เลือกตั้ง และรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทันที เพื่อรวบรวมผลการนับคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการเลือกตั้งรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

การประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง วิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาและทำลายบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

๔. ข้อเสนอแนะ

จากการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของคณะกรรมการ นอกจากปัญหาในทางปฏิบัติและการตีความกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการจัดและควบคุมดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมแล้ว การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ ก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการนี้ เพื่อให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีข้อเสนอแนะในประเด็นอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ประเด็นระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนน และประเด็นการให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) ดังนี้

๔.๑ อายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

การพิจารณาเปลี่ยนแปลงเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งนำมาพิจารณาเพื่อเปิดโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น โดยมาตรา ๔๙ (๒) ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไว้ว่า “ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง สำหรับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นให้มีอายุตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กำหนด” ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งในประเทศกลุ่มยุโรป จากข้อมูลอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในกรณีของการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (Age at which citizens have the right to stand as candidates at local (Municipalities) / regional (Federal States/Provinces) elections)^๔ จากประเทศกลุ่มยุโรปจำนวน ๒๘ ประเทศ พบว่า ประเทศกลุ่มยุโรปส่วนใหญ่ (จำนวน ๒๕ ประเทศ) กำหนดให้บุคคลอายุ ๑๘ ปี มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

แต่ทั้งนี้ เนื่องด้วยระยะเวลาจำกัดของคณะกรรมการในการพิจารณาศึกษาประเด็นเรื่องอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คณะกรรมการมีเพียงข้อมูลอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งในประเทศกลุ่มยุโรป ๒๘ ประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชากรและระดับมาตรฐานทางการศึกษาค่อนข้างสูง คณะกรรมการยังขาดข้อมูลอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของประเทศในภูมิภาคอื่นของโลก และการจะพิจารณาเปลี่ยนแปลงเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น ก็นับว่าเป็นประเด็นสำคัญซึ่งต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบถึงบริบทต่าง ๆ ของประเทศไทย เทียบเคียงกับบริบทต่าง ๆ ของต่างประเทศแต่ละประเทศ ทั้งระดับคุณภาพชีวิตของประชากร ระดับคุณภาพทางการศึกษา ความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และลักษณะการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการพิจารณาว่า ในกรณีของประเทศไทย อายุเท่าไรจึงจะถือว่าเหมาะสมในการกำหนดให้เป็นบุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น คณะกรรมการจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การกำหนดให้เป็นประเด็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) ดังนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า นำประเด็นเรื่องอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไปศึกษาเพิ่มเติมโดยละเอียด โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ว่าแต่ละประเทศมีการกำหนดเกณฑ์อายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้อย่างไร มีเงื่อนไขด้านคุณสมบัติอื่นหรือการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแตกต่างจากกรณีของประเทศไทยอย่างไรบ้าง ควบคู่กับการพิจารณาบริบทของประเทศไทยในทุกด้าน โดยเฉพาะระดับคุณภาพชีวิตของประชากร ระดับคุณภาพทางการศึกษา ความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และลักษณะการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในการพิจารณาเปลี่ยนแปลงเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๔.๒ ระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนน

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ กำหนดว่า “ในวันเลือกตั้งให้เปิดการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา แต่ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ต้องมีเวลาการออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่าเจ็ดชั่วโมง” บทบัญญัติดังกล่าวนี้ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนเดิม ซึ่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๖๗ กำหนดว่า “ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา” ทั้งนี้ กำหนด

^๔ European Union Agency for Fundamental Rights, *Standing as a candidate. The right to stand as a candidate is restricted to adults in all Member States, with no exceptions*, จาก

<https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/right-to-candidate> (สืบค้นเมื่อ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔).

ระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรา ๘๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้วยความคาดหวังว่าการขยายระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้ออกมาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนมากขึ้น

แต่จากการที่คณะกรรมการการได้มีการรับฟังปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนที่กฎหมายกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ดังกล่าว พบว่า การขยายระยะเวลาออกเสียงลงคะแนนเพิ่มขึ้นจากเดิมสิ้นสุดเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็นเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกานั้น ทำให้ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่อาจจะลดลง กระบวนการนับคะแนนเลือกตั้งก็จะเริ่มต้นตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเข้าสู่ช่วงเวลากลางคืน ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และการบริหารจัดการความเรียบร้อยของสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งลำบากขึ้น และมีผลกระทบต่อกระบวนการตรวจสอบการนับคะแนนเลือกตั้งโดยภาคประชาชนด้วย

ในการนี้ คณะกรรมการการพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จะกำหนดระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนเพิ่มขึ้นจากเดิมสิ้นสุดเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา เป็นเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่อาจจะลดลง การบริหารจัดการความเรียบร้อยของสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งในช่วงเวลากลางคืนจะลำบากขึ้น และมีผลกระทบต่อกระบวนการตรวจสอบการนับคะแนนเลือกตั้งโดยภาคประชาชนก็ตาม แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ ได้เปิดช่องให้ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเวลาการออกเสียงลงคะแนนสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่ต้องมีเวลาการออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่าเจ็ดชั่วโมง ดังนี้ ถ้าวว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนไว้เหมาะสมแล้ว แต่ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อย คณะกรรมการการจึงมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละที่พิจารณาถึงความเหมาะสมของระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนแต่ละท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในการออกมาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และประสิทธิภาพของการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมประกอบกัน แต่ทั้งนี้ต้องมีเวลาการออกเสียงลงคะแนนไม่น้อยกว่าเจ็ดชั่วโมง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบตามที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ กำหนด และเมื่อมีการปรับเปลี่ยนระยะเวลาในการออกเสียงลงคะแนนเป็นเวลาใด คณะกรรมการการเลือกตั้งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการเลือกตั้งนั้นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้รับทราบอย่างทั่วถึง

๔.๓ การให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education)

การที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ หลักเกณฑ์และความแตกต่างของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และวิธีการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้ง ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ

ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนอกจากมีหน้าที่และอำนาจโดยตรง ในการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นและควบคุมดูแลการเลือกตั้งท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีหน้าที่และอำนาจในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญด้วย

คณะกรรมการการจึงเห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพัฒนา การปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

๑) การสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) ได้เข้าใจถึงหลักเกณฑ์และความแตกต่างของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และสามารถลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งได้ถูกต้องเพื่อลดจำนวนบัตรเสีย ให้น้อยลง

๒) การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการเลือกตั้งท้องถิ่นมากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น การสมัครเป็น เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งมากขึ้น และการร่วมสังเกตการณ์เพื่อช่วยตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไป โดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๓) การฝึกอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจะต้องคัดเลือกและฝึกอบรม ประชาชนในท้องถิ่น ๆ ที่สนใจในกระบวนการการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ และการ ใช้ดุลพินิจที่เหมือนกันทุกหน่วยเลือกตั้ง และต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ผู้ดำเนินการเลือกตั้งที่ชัดเจนเพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง

๔) ในการฝึกอบรมเจ้าพนักงานตามข้อ ๓) ควรริเริ่มให้มีหลักสูตรการอบรมเทคนิค การเป็นวิทยากร (Train the Trainer) เพื่อให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในกระบวนการ การเลือกตั้งในวงกว้าง

และเพื่อให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในกระบวนการการเลือกตั้ง ในวงกว้าง และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างทั่วถึงและครอบคลุม ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีก ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้มีส่วนในการเสริมสร้างความรู้ในกระบวนการการเลือกตั้ง การให้ความรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Voter Education) ด้วย

(นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ภาคผนวก

ร่าง
พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นสามารถดำเนินการใด ๆ ที่มีผลต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔)

(๒) เพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในกรณีอื่นได้นอกจากครบวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้สามารถยื่นต่อหัวหน้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การการเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งปิดประกาศไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่เลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการเลือกตั้งรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๒)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีบทบัญญัติหลายประการที่ก่อให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ กล่าวคือ การห้ามมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้นไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในกรณีอื่นนอกจากครบวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง และหลักเกณฑ์ในการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งยังไม่ครอบคลุมชัดเจนในทุกกรณีและก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งในปัจจุบัน ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ยาก สมควรปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวให้มีความชัดเจนและเหมาะสม อันจะมีผลทำให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริตและเที่ยงธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

---

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีบทบัญญัติหลายประการที่ก่อให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ กล่าวคือ การห้ามมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้นไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในกรณีอื่นนอกจากครบวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง และหลักเกณฑ์ในการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งยังไม่ครอบคลุมชัดเจนในทุกกรณีและก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งในปัจจุบัน ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ยาก สมควรปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวให้มีความชัดเจนและเหมาะสม อันจะมีผลทำให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริตและเที่ยงธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นสามารถดำเนินการใด ๆ ที่มีผลต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔)

(๒) เพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในกรณีอื่นใดนอกจากครบวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้สามารถยื่นต่อหัวหน้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การการเปิดเผยรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนำรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งปิดประกาศไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่เลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการเลือกตั้งรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๒)

ร่าง
พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

.....
.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ
ผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ (ฉบับที่ ..)”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๔ ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น กระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจ
อันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้

ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่
และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ให้นำ
ความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้กรรมการการเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มีอำนาจสั่งให้ระงับ
การกระทำนั้นได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๓) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

“(๓) ในกรณีที่มีการเลือกตั้งเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง
ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่มิเหตุให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือหัวหน้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อมีการรวมผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยให้นำรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งปิดประกาศไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่เลือกตั้ง และรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทันที เพื่อรวบรวมผลการนับคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการเลือกตั้งรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

การประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง วิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาและทำลายบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

.....

.....

ข้อมูลคำตอบประเด็นข้อซักถาม
ปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒
จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ด่วนที่สุด

กลุ่มงานบริหารทั่วไป	สำหรับ	๒๒๖๔
เลขรับ	วันที่	16 พ.ค. ๖๕
เวลา		๑๖.๐๐ น.
ส่งกลุ่มงาน	ดำเนินการ	

กลุ่มงาน กมิธ.การพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน
และการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

สำนักกรรมการ ๒

รับที่ ๒๒
วันที่ ๑๖ ก.พ. ๖๕
เวลา ๑๖.๐๐

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งข้อมูลตามประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ สุจริตและเที่ยงธรรม

เรียน ประธานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองฯ ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๓/๘๑๙ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

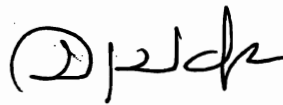
- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำตอบประเด็นข้อซักถามปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑ ชุด
๒. แนวทางการประชาสัมพันธ์การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ได้ขอให้พิจารณาดำเนินการจัดส่งข้อมูลประเด็นข้อซักถามปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และข้อสังเกตข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ สุจริตและเที่ยงธรรม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอส่งคำตอบประเด็นข้อซักถามปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และแนวทางการประชาสัมพันธ์การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจเอก
(จรุงวิทย์ ภูมมา)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๘๘๕๔

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๕๖๐

คำตอบประเด็นข้อซักถาม

๑. ประเด็นข้อซักถามปัญหาแนวทางในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๑ กรณีมีการกระทำของบุคคลตามมาตรา ๓๔ กฎหมายได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้ ทั้งนี้ หากไม่มีการสั่งระงับหรือแจ้งเตือนเมื่อพบเห็นการกระทำดังกล่าว จะถือเป็นการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

กรณีบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดในมาตรา ๓๔ สามารถช่วยหาเสียงได้หรือไม่ รวมถึงในกรณีการช่วยหาเสียงหรือพูดสนับสนุนนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งในช่วงนอกเวลาราชการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะสามารถกระทำได้หรือไม่ อย่างไร

- กรณีมีการกระทำของบุคคล ตามมาตรา ๓๔ กฎหมายได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้ ทั้งนี้ หากไม่มีการสั่งระงับหรือแจ้งเตือนเมื่อพบเห็นการกระทำดังกล่าว จะถือเป็นการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ เห็นว่าการดำเนินการตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำของบุคคล ตามมาตรา ๓๔ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานประกอบกันเพื่อใช้ดุลยพินิจสั่งการ หากมีข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่าเป็นการกระทำโดยเจตนาของบุคคล ตามมาตรา ๓๔ และผลของการกระทำ มีลักษณะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด อันเป็นการก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของผู้สมัคร หรืออาจทำให้ผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม บุคคลข้างต้นย่อมมีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้ แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานแสดงได้ว่ามิใช่เป็นการกระทำของบุคคลตามมาตรา ๓๔ หรือการกระทำมิได้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด บุคคลข้างต้นย่อมใช้ดุลยพินิจที่จะไม่ใช้อำนาจสั่งการให้บุคคล ตามมาตรา ๓๔ ระงับหรือยุติการกระทำ โดยอาจใช้แนวทางแก้ไขอื่นใดเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

กรณีบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดใน มาตรา ๓๔ สามารถช่วยหาเสียงได้หรือไม่ รวมถึง ในกรณีการช่วยหาเสียงหรือพูดสนับสนุนนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งในช่วงเวลานอกราชการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะสามารถกระทำได้หรือไม่ อย่างไร เห็นว่า บุคคลตามที่กฎหมายกำหนดในมาตรา ๓๔ ไม่สามารถช่วยหาเสียงหรือพูดสนับสนุนนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งในช่วงเวลานอกราชการได้ เนื่องจากเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นไปตามบทบัญญัติถ้อยคำว่า “กระทำใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด” ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บัญญัติเพิ่มขึ้นมาภายหลัง ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ใช้เป็นหลักในการปกครองและเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น โดยได้กำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ และวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ ซึ่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวดที่ ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๕๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น... ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ (วรรคห้า) กฎหมายตามวรรคหนึ่งและกฎหมายที่เกี่ยวกับบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ..

และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย มาตรา ๒๕๒ (วรรคสาม) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ มาตรา ๑๘๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังนี้ (๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น, (๓) การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น โดยบทบัญญัตินี้ให้ถือเป็นเหตุของการสิ้นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๑ (๗) และของสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๐๑ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญข้างต้น การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา กระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณแก่ผู้สมัครโดยอ้อมก่อให้เกิดสถานะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้มีบุญคุณ เป็นเจ้าหนี้ รวมทั้งที่สถานะเป็นเครือญาติกัน และภายหลังผู้สมัครได้รับการเลือกตั้ง สถานะดังกล่าวย่อมมีผลต่อสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยเอื้อต่อการสมัครใจยินยอมให้ความร่วมมือในการใดอันเป็นการก้าวก่าย แทรกแซงราชการส่วนท้องถิ่นได้ ในส่วนของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้มีการบัญญัติกฎหมายป้องกันการใช้สถานะไว้ด้วยกัน โดยได้เพิ่มบทบัญญัติห้ามกระทำและมีผลให้พ้นจากตำแหน่ง โดยบัญญัติเพิ่มเติมคำว่า “หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติกรรมแสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม” ไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ ตี (๗) มาตรา ๖๔/๑ (๗) และมาตรา ๖๔/๒ (๓) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๘ จตุพศ และมาตรา ๔๘ ปัญจพศ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๓๖ (๕) และมาตรา ๔๔/๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๙ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๒๓ (๕) มาตรา ๒๔ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้บัญญัติเป็นลักษณะของบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๕๐ (๒๓) กรณีเคยพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุดังกล่าวและไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง อันเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มเติมภายหลังที่มีความเกี่ยวโยงกันกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับข้าราชการการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น จึงได้บัญญัติมิให้กระทำด้วยเช่นกัน

ดังนั้น การที่มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จึงเป็นการป้องกันเพื่อมิให้เกิดช่องทางที่เอื้อต่อการใช้สถานะหรือตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในการก้าวก่าย แทรกแซงราชการส่วนท้องถิ่นทำให้การบริหารงานขาดความเป็นอิสระ และเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๑.๒ บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๕๐ สามารถช่วยผู้สมัครหาเสียงหรือแสดงความเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้หรือไม่

- บุคคลที่เข้าช่วยผู้สมัครหาเสียงในการเลือกตั้ง ถือเป็นผู้ช่วยหาเสียง ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๔ กำหนดนิยามคำว่า “ผู้ช่วยหาเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับการว่าจ้างจากผู้สมัครให้เข้าร่วมกิจกรรมในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ตลอดระยะเวลาหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเป็นบุคคลที่ได้แจ้งรายละเอียดหน้าที่และค่าตอบแทนต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ยกเว้นบุคคลในครอบครัว ได้แก่ สามี ภริยาหรือบุตรที่ขอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การจะเป็นผู้ช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งรายหนึ่งรายใดได้ ผู้นั้นจะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งโดยไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเพียงอย่างเดียว จะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่นมาช่วยหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดก็ได้ และผู้สมัครรับเลือกตั้งได้แจ้งรายชื่อผู้ช่วยหาเสียง หน้าที่ และค่าตอบแทนต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบเรียบร้อยแล้วจึงจะสามารถดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยมีผู้ช่วยหาเสียงได้ ตามข้อ ๑๕ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓

กรณีบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ สามารถช่วยผู้สมัครหาเสียงหรือแสดงความเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้หรือไม่ นั้น พิจารณาดังนี้

(๑) กรณีเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเหตุอยู่ระหว่างดำรงตำแหน่งหรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รับเลือกเป็นวุฒิสภา หรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น (มาตรา ๕๐ (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๒๒))

บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พนักงาน ลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ บุคคลเหล่านี้แม้จะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ไม่สามารถช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงเลือกตั้งหรือแสดงความเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้ เพราะอาจเป็นการใช้อำนาจหน้าที่อย่างใดเป็นคุณเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๓๔ และมาตรา ๖๙ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ดังนั้น บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้างต้นจึงไม่อาจช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงเลือกตั้งได้

(๒) กรณีเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพราะติดยาเสพติด เป็นเจ้าของสื่อมวลชน หรือถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เคยกระทำความผิดกฎหมาย ประพฤติมิชอบ หรือถูกสั่งให้พ้นจากถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่ หรือต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๕๐ (๑) (๒) (๓) (๕) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๖) (๑๗) (๑๘) (๑๙) (๒๐) (๒๑) (๒๓) (๒๔) (๒๕) (๒๖))

บุคคลที่อยู่ระหว่างถูกระงับใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง ผู้ที่เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอันถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดต่อกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เคยถูกถอดถอนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ถูกจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แต่ยังคง

มีสิทธิเลือกตั้งอยู่จึงสามารถเป็นผู้ช่วยหาเสียงเพื่อช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงเลือกตั้ง และสามารถแสดงความเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยสุจริตได้

(๓) กรณีเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเหตุต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง (มาตรา ๕๐ (๔) (๖) ประกอบมาตรา ๓๔ และบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ (๑๑))

บุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ พระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช หรืออยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ถูกจำคุกหรือคุมขังโดยหมายศาล หรือเป็นผู้วิกลจริตจิตไม่สมประกอบ บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งจึงไม่สามารถเป็นผู้ช่วยหาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ แต่ไม่ได้ถูกจำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองแต่อย่างใด

๑.๓ กรณีมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการช่วยหาเสียงของผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนหน่วยงานของรัฐ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นต้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีการดำเนินการกับบุคคลที่ถูกร้องเรียนอย่างไร และมีบทลงโทษหรือไม่

- เห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ กระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้” ประกอบมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจ ซึ่งกรณีของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ บุคคลดังกล่าวจึงไม่สามารถช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหาเสียงเลือกตั้งได้ รวมทั้งไม่สามารถดำเนินการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด หากมีการกระทำซึ่งขัดต่อมาตรา ๓๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้ เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง มาตรา ๖๔ จึงกำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจ หากฝ่าฝืนมาตรา ๖๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น มีกำหนดยี่สิบปี ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๖ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติเดียวกัน

ในกรณีที่ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับการช่วยหาเสียงของบุคคลดังกล่าว ก็จะรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วย การสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ และหากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร และหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือในกรณีประกาศผลการเลือกตั้งแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม รวมทั้งมีมติให้ดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลที่กระทำความผิดด้วย

สำหรับกรณีผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนหน่วยงานของรัฐ เช่น ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) นั้น จะสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า บุคคลดังกล่าวสามารถช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงเลือกตั้งได้ แต่จะต้องไม่มีการดำเนินการใดๆ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ทั้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ส่วนการพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวจะมีสถานะเป็นเจ้าของหน้าที่อื่นของรัฐหรือไม่ จะต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักการคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

๑.๔ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นสามารถออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า) และการจัดการเลือกตั้งนอกเขตได้เช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรข้อเสนอดังกล่าวสามารถดำเนินการได้หรือไม่ และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นต่อเรื่องนี้อย่างไร

- การดำเนินการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นั้น ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งไว้ เช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้กำหนดไว้ใน หมวดที่ ๕ การออกเสียงลงคะแนนและการนับคะแนน ส่วนที่ ๒ การออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๕ ถึง มาตรา ๑๑๕

๑.๕ เหตุผลในการกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดใหม่ หรือการนับคะแนนใหม่ใน ๑๘ จังหวัด รวมถึงหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ หรือการนับคะแนนใหม่ เทียบเคียงกรณีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในปี ๒๕๖๒ มีจำนวนบัตรเขย่งค่อนข้างมาก แต่กลับไม่มีการจัดการเลือกตั้งใหม่

- ในการกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดใหม่ จำนวน ๑๘ จังหวัด นั้น เป็นการดำเนินการตามตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๕ เนื่องจากเป็นกรณีที่ผลการนับคะแนนเลือกตั้งปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน

- สำหรับกรณีการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งก็เคยมีการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๔ ซึ่งกรณีเกิดจากผลการนับคะแนนปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

๑.๖ ขอรบความชัดเจนเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบกรณีการเกิดความผิดพลาดในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น และหากความผิดพลาดดังกล่าวเกิดจากการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายหากมีการจัดการเลือกตั้งใหม่

- กรณีค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งจะต้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๔ ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งหมด เว้นแต่ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๑.๗ ประเด็นอื่นๆ จะมีแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไร เช่น การนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นหัวหน้าคณะ ทำให้อาจมีการซื้อเสียงผ่านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

- ในการหาเสียงเลือกตั้ง ไม่ว่าจะผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนทั่วไป หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือเครือข่ายอื่นๆ จะต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยเคร่งครัดด้วย สำหรับแนวทางป้องปรามเพื่อมิให้มีการซื้อเสียง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีโครงการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติ ข้อห้ามเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครและผู้ช่วยหาเสียง รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกตั้งทุกระดับ นอกจากนี้ในการตรวจสอบการเลือกตั้งมีเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจคอยปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามเชิงรุกในการเลือกตั้งทุกระดับ ได้แก่ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ชุดเคลื่อนที่เร็ว และชุดปฏิบัติการข่าว เพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการควบคุมการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ

๒. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ สุจริตและเที่ยงธรรม

๒.๑ กฎหมายและระเบียบที่ใช้ในการควบคุมและตรวจสอบการเลือกตั้งและการหาเสียง

- เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒๔ (๑) และ (๒) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติรวมทั้งควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตั้งกล่าวให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้ ซึ่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายที่มีการใช้บังคับกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น โดยคำปรารภและบทอาศัยอำนาจในการตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีบทอาศัยอำนาจที่เป็นบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรวมทั้งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งเพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้อื่นในการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และเป็นการแก้ไขปัญหาและอุดช่องว่างทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ผ่านมาภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ดังนั้น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

กรณีการตีความมาตรา ๓๔ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นการตีความซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นการตราพระราชบัญญัติโดย สภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ทำหน้าที่รัฐสภาในช่วงที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะปฏิบัติและพิจารณาแปลความตามบทบัญญัติต่างๆของกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติไว้ ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ได้รวบรวม ในกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ใด มีการกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดต่อกฎหมายหรือไม่ รวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพ ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ใดทุกคนสำหรับการเลือกตั้งนั้น และการตรวจสอบการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะพิจารณาแปลความบทกฎหมายภายใต้ข้อเท็จจริงที่ได้รวบรวมและพฤติการณ์แห่งการกระทำของบุคคลเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามมาตรา ๒๒๔ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้

๒.๒ การกำหนดลักษณะของบัตรเลือกตั้ง

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะพิจารณาดำเนินการปรับปรุงในการประสานงานกับผู้รับจัดพิมพ์บัตรเลือกตั้งในกรณีที่ต้องมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพร้อมกัน

๒.๓ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

๒.๓.๑ การใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบยังไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การควบคุมและตรวจสอบการเลือกตั้งและการหาเสียงไม่มีความชัดเจน

- ในการจัดทำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของเจ้าพนักงาน (คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน) เป็นการดำเนินการโดยองค์คณะ มีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวนหรือไต่สวน รวบรวมพยานหลักฐาน และเสนอความเห็นภายใต้ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งในกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีเลือกตั้งมีลำดับและขั้นตอน การตรวจสอบถ่วงดุลผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้ง ซึ่งมีหน้าที่กลั่นกรองสำนวนก่อนเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาวินิจฉัย หากภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งเป็นกรณีเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จะต้องเสนอสำนวนการไต่สวนให้ศาลเป็นผู้พิจารณามีคำสั่งอีกด้วย

๒.๓.๒ เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจควรปฏิบัติหน้าที่เชิงรุกในการค้นหาพยานหลักฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- ในการสืบสวนไต่สวนคดีเลือกตั้ง เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในการสืบสวนและไต่สวนสามารถปฏิบัติหน้าที่เชิงรุกได้จากการแสวงหาข้อมูล เบาะแส และข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานด้านการข่าว หรือความปรากฏว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยดำเนินการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เช่น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร และการให้รางวัลแก่ผู้ชี้เบาะแสดำเนินการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒

๒.๔ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น

๒.๔.๑ การกำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นสามารถออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า) และเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง

- สามารถดำเนินการได้ หากมีการกำหนดหลักเกณฑ์การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เช่นเดียวกับการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๕ ถึง มาตรา ๑๑๕

๒.๔.๒ แนวทางการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการออกไปเลือกตั้ง

- รายละเอียดปรากฏตามเอกสาร แนวทางการประชาสัมพันธ์การจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๒.๔.๓ มาตรการรองรับในกรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19)

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมกรณีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยได้ประสานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาปรับขั้นตอนและวิธีการเพื่อให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ และเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด

๒.๕ การจัดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครควรจัดให้มีการเลือกตั้งในคราวเดียวกัน เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ ทั้งนี้ สามารถจัดการเลือกตั้งให้อยู่ในหน่วยเลือกตั้งเดียวกันได้โดยแยกเต็นท์หรือคูหาการลงคะแนน จะมีแนวทางที่สามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร

- การจัดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจะสามารถจัดให้มีการเลือกตั้งในคราวเดียวกันได้หากคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครพร้อมกันตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๔๒ ส่วนการดำเนินการออกเสียงลงคะแนนโดยปกติสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นทุกประเภทในกรณีที่มีการเลือกตั้งพร้อมกันสามารถจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งเดียวกันได้โดยไม่มีการแยกเต็นท์หรือคูหาการลงคะแนนระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นกับสมาชิกสภาท้องถิ่นแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นกระบวนการออกเสียงลงคะแนนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องหลังจากที่ลงลายมือชื่อผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและรับบัตรเลือกตั้งเพื่อนำไปออกเสียงลงคะแนนยังคูหาเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เช่นเดียวกัน

*****

แนวทางการประชาสัมพันธ์

เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวและออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงต้องดำเนินการกระบวนกรขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามบทบัญญัติและกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการดำเนินการจะประสบผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ในเรื่อง ที่มา อำนาจหน้าที่ และวิธีการดำเนินการเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเลือกตั้งเพื่อให้ได้คนดีมีความสามารถเข้ามาทำหน้าที่บริหารและพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสร้างความตระหนักถึงหน้าที่ของประชาชนในการให้ความสำคัญของการเลือกตั้ง รวมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวทางการปฏิรูปประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และตื่นตัวในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้แทนคุณภาพเข้ามาบริหารท้องถิ่น การดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีสุจริต โปร่งใส เทียบธรรม และชอบด้วยกฎหมาย ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเลือกตั้งมีความพึงพอใจ และมีความเชื่อมั่นต่อการจัดการเลือกตั้ง และยอมรับผลของการลงคะแนนเสียง รวมทั้งเพื่อให้การรณรงค์และการประชาสัมพันธ์มีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำ และระลึกได้ ตลอดจนมีการสื่อสารที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงควรมีการประชาสัมพันธ์แนวคิด กระบวนการ และขั้นตอนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยวางแนวความคิดหลัก (concept & theme) และกำหนดกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์แบบครบวงจร มีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีความโดดเด่น น่าสนใจ และเข้าใจง่าย รวมทั้งมีแผนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (media plan) อย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทุกประเภทสื่อและกลุ่มเป้าหมายตามกำหนดระยะเวลา ตลอดจนมีการกำกับ ดูแล ควบคุมและติดตาม ประเมินผลการบรรลุเป้าหมาย และความคุ้มค่าในการประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงต้องมีแผนการเลือกตั้งที่เป็นมาตรฐาน สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ เพื่อรองรับภารกิจตามกระบวนการจัดการเลือกตั้งอย่างเหมาะสม ทันตามระยะเวลาที่กำหนดตามกฎหมาย ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและยอมรับจากประชาชน

แนวทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง ต้องเข้าถึงประชาชน พรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องทั่วถึง และต่อเนื่อง โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสานความร่วมมือ และสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อสามารถใช้กลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเลือกตั้ง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นไปตามกฎหมาย และคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน สามารถวางแผนการดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มและสามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อในวงกว้างได้
- ๒) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน บุคคล หรือคณะบุคคลที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน
- ๓) เพื่อระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งให้เกิดความบริสุทธิ์และเที่ยงธรรม

เป้าหมายในการดำเนินการ

- ๑) จำนวนร้อยละของจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยจะทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง
- ๒) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์วิธีการลงคะแนนเลือกตั้งที่ถูกต้อง จำนวนบัตรเสียจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละของการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา
- ๓) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเลือกตั้งได้

ขอบเขตการดำเนินการ

๑) ดำเนินการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับทราบข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบาย เพื่อประกอบการตัดสินใจในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒) รณรงค์เชิญชวนให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระและเสรี เพิ่มจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากขึ้นและลดการทุจริตการเลือกตั้งให้น้อยลง

๓) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง

๔) ประสานความร่วมมือกับสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ระยะเวลาดำเนินการประชาสัมพันธ์

แบ่งออกเป็นสามช่วง ดังนี้

ช่วงกระตุ้น (วันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้งฯ - วันประกาศบัญชีรายชื่อผู้รับสมัคร) โดยมีเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

- ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี สำหรับเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล คุณสมบัติของผู้สมัคร

- สร้างความตระหนักคุณค่าของหนึ่งคะแนนเสียง ทุกเสียงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเทศบาล

- กกต. กับการจัดการเลือกตั้งสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ตามหลัก ๓ ป. คือ ประชาชนสะดวก ปฏิบัติหน้าที่เที่ยงธรรม ประชาธิปไตยคุณภาพ

- การป้องปรามการทุจริตเลือกตั้ง

ช่วงสร้างกระแส (วันประกาศบัญชีรายชื่อผู้รับสมัคร - ก่อนวันเลือกตั้ง ๗ วัน) โดยมีเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

- กระบวนการจัดการเลือกตั้งสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

- การแจ้งเหตุทุจริตเลือกตั้ง

- การเพิ่มชื่อ - ถอนชื่อ

- การติดตามข้อมูลและนโยบายของผู้สมัคร

- การยอมรับผลการลงคะแนน ไม่ว่าจะเลือกใครเราสามารถช่วยกันพัฒนาเทศบาลได้

ช่วงโค้งสุดท้าย (ก่อนวันเลือกตั้ง ๗ วัน - วันประกาศผลการเลือกตั้ง) โดยมีเนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

- การตรวจสอบข้อมูลก่อนไปใช้สิทธิ และขั้นตอนการลงคะแนนในสถานการณ์โควิด-๑๙
- การแจ้งเหตุทุจริตเลือกตั้ง
- การเชิญชวนออกไปใช้สิทธิลงคะแนน
- การแจ้งเหตุอันไม่อาจไปใช้สิทธิลงคะแนน
- การประกาศผลการเลือกตั้ง

แนวทางดำเนินการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔

ช่วงก่อนการเลือกตั้ง

- มีหนังสือแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเตรียมความพร้อมดำเนินการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเพื่อวางแผนดำเนินการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่ออัตลักษณ์ท้องถิ่นไทยๆ มาใช้ดำเนินการ และให้รายงานแผนดำเนินการให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

- ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ต้นแบบ/ชุดความรู้สำหรับการเลือกตั้งเทศบาลประเภทต่าง ๆ โดยปรับปรุงเนื้อหาจากสื่ออัตลักษณ์ท้องถิ่นไทยๆ จัดส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประชาสัมพันธ์ในเขตพื้นที่

- เผยแพร่สาระความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในรูปแบบอินโฟกราฟิกหรือคลิปวิดีโอผ่านสื่อดิจิทัล โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่ทันสมัย น่าสนใจดึงดูด และเข้าใจได้ง่าย

- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดีย เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูป อินสตาแกรม หรือแอปพลิเคชันไลน์ ฉลาดเลือก (Smart Vote)

- ปรับเวลาและขยายคู่สายการให้บริการศูนย์สายด่วน ๑๔๔๔ เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม - ๔ เมษายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๘.๓๐ - ๒๐.๓๐ น.

- ประสานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมประชาสัมพันธ์ สภาคมนิสเตอร์ขอสะอาด หน่วยงานภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านวิทยุชุมชน เคเบิลทีวี เสียงตามสาย หอกระจายข่าว รถแห่ประชาสัมพันธ์ การแจกแผ่นพับ และแกนนำชุมชน

- จัดกิจกรรมรณรงค์ทางโซเชียลมีเดีย (Live Streaming Event) “๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ เลือกตั้งเทศบาล เลือกตั้งวิถีใหม่ ปลอดภัย ใช้สิทธิ” เพื่อรณรงค์เชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ช่วงวันเลือกตั้ง

- ประสานและร่วมมือกับสื่อทุกรูปแบบ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

- จัดทำสรุปข้อมูลการเลือกตั้งสำหรับสื่อมวลชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการรายงานข่าวอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

- ลงพื้นที่ติดตามภารกิจคณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้บริหารของสำนักงาน พร้อมจัดทำสรุปข่าวเพื่อรายงานสถานการณ์เป็นระยะ

ช่วงหลังวันเลือกตั้ง

- รายงานผลคะแนนการเลือกตั้งอย่างถูกต้องและรวดเร็ว และชี้แจงประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจ โดยให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน สร้างความเข้าใจและยอมรับจากประชาชน

- การประกาศผลเลือกตั้งตามกรณีต่าง ๆ
- การดำเนินการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

การติดตามผล

- มีหนังสือให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

*แผนประชาสัมพันธ์สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

กรอบเนื้อหาประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔

ก่อนลงเลือกตั้ง		ระหว่างลงเลือกตั้ง/โครงการรณรงค์		หลังการเลือกตั้ง	
วันที่	ประเด็น	วันที่	ประเด็น	วันที่	ประเด็น
ม.ค.		ม.ค.		เม.ย.	
๑๕	- แผนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๒-๓	- คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง	๓	- สถิติการใช้สิทธิและจังหวัดที่มีผู้ใช้สิทธิสูงสุด
๒๕-๓๑	- การประชุมชี้แจงการเตรียมการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๔-๕	- การตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๒	- แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิ
		๙-๑๓	- การเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อ	๒๗	- การแจ้งบัญชีค่าใช้จ่าย
					- ประกาศผลการเลือกตั้งกรณีไม่มีเรื่องร้องเรียน
ก.พ.		๑๔-๑๕	- เลือกตั้งท้องถิ่น "ไม่มีเลือกตั้งล่วงหน้า"	พ.ค.	
๑-๗	- เชิญชวนรับสมัคร/วันรับสมัคร/หลักฐานการรับสมัคร - คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม - โทษของการไม่มีคุณสมบัติแล้วสมัคร (ม. ๑๒๐)	๑๗-๑๘	- คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งกรณีมีชื่อไม่น้อยกว่า ๑ ปี	๒๗	- ประกาศผลการเลือกตั้งกรณีมีเรื่องร้องเรียน
๘-๑๒	- รายงานการรับสมัครรับเลือกตั้ง	๑๙	- E-War Room / สายด่วน ๑๔๔๔ / ศูนย์รับแจ้งเหตุ		
๑๕-๑๙	- การหาเสียงเลือกตั้ง / ข้อพึงระวัง - การหาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ - การป้องปรามการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๒๐-๒๒	- การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การถูกจำกัดสิทธิ		
		๒๓	- ขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้ง		
		๒๔	- การจัดการเลือกตั้งป้องกัน การแพร่ระบาดโควิด-19		
๒๕-๒๗	- คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	๒๕-๒๗	- กิจกรรมรณรงค์เลือกตั้ง		
		๒๘	- การส่งมอบวัสดุอุปกรณ์		
		๒๙	- รายงานสถานการณ์การเลือกตั้ง		
		๓๐	- แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิ		
			- จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง		

แผนการดำเนินการกิจกรรมประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ (๒๕๖๔)									
		ม.ค.		ก.พ.		มี.ค.		เม.ย.		พ.ค.	
		๑๖ - ๓๑	๑ - ๓๑	๑๖ - ๓๑	๑ - ๓๑	๑๖ - ๓๑	๑ - ๓๑	๑๖ - ๓๑	๑ - ๓๑	๑๖ - ๓๑	๑ - ๓๑
การผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์											
- จัดทำข่าวประชาสัมพันธ์และข้อเสนอสาระน่ารู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งเทศบาล	๓๐ ชิ้น										
- จัดทำอินโฟกราฟิกสาระน่ารู้เลือกตั้งเทศบาลและเชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้งผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย	๑๕๐ ชิ้น										
- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง	๒๐ ชิ้น										
- ผลิตรายการ ๒ นาทีมีสาระกับ กกต.	๓๓ ครั้ง										
- ผลิตรายการ กกต. ขอบอก	๓๓ ครั้ง										
- ผลิตรายการเปิดประตูสู่ กกต. ร่วมกับสถานีวิทยุรัฐสภา	๑๓ ครั้ง										
- เผยแพร่ข่าวสารตามห้องเวทมนต์ช่องทางต่าง ๆ	๑๐ ช่องทาง										
ช่วงกระตุ้น											
- มีหนังสือสั่งการให้ สวม.กกต.จว. เตรียมพร้อมและจัดทำแผนประชาสัมพันธ์	๗๖ จังหวัด										
- มีหนังสือประสานขอความร่วมมือภาครัฐ และสื่อมวลชนเพื่อเร่งรัดประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี	๓๐๐ หน่วยงาน										
- ลงพื้นที่ติดตามภารกิจตรวจติดตามการรับสมัคร	๕ ครั้ง										
ช่วงสร้างกระแส											
- ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งเทศบาล	๑๓๕ หน่วยงาน										
- จัดแถลงข่าวความสถานการณ์	๒ ครั้ง										
- ให้บริการโทรศัพท์สายด่วน 144๘	๓๕,๐๐๐ ครั้ง										
- ให้บริการตอบคำถามทางกล่องข้อความแฟนเพจสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๖,๕๐๐ ครั้ง										
- สัมมนาให้ความรู้สื่อมวลชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งเทศบาล	๑๐๐ คน										
ช่วงโค้งสุดท้าย											
- กิจกรรมเลือกตั้งวิถีใหม่ ปลอดภัย ใช้สิทธิ	๑ ครั้ง										
- ลงพื้นที่ติดตามภารกิจตรวจติดตามการลงคะแนน	๓๐ ครั้ง										

ด่วนที่สุด

ที่ ลต ๐๐๑๒/๒๗๓๕

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ประเด็นข้อซักถามของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เรียน ประธานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองฯ ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๓/๑๗๐๓
ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อชี้แจงประเด็นข้อซักถามปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๒๕ ชุด
๒. คู่มือปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน ๒๕ ชุด
๓. สรุบบข้อสังเกตและข้อเน้นย้ำในการอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง จำนวน ๒๕ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วม
ของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ได้เชิญเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมาย
และระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ความละเอียด
แจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอเรียนว่า ประเด็นข้อซักถามตามหนังสือเชิญประชุมข้างต้น
เป็นประเด็นที่ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยชี้แจงต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ แล้ว
ในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ ในการนี้ จึงขอส่งเอกสารประเด็นข้อชี้แจง
หรือข้อเสนอแนะตามประเด็นข้อซักถามเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ รายละเอียดปรากฏ
ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจเอก

(จรุงวิทย์ ภูมมา)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๘๘๕๔

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๕๖๐

ประเด็นข้อชี้แจงหรือข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๑. แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๔ ที่ผ่านมาของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑.๑ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ จำนวน ๑ เรื่อง กรณีนายบุญศรี สายบุญมา กำนันตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ แจ้งข้อมูลว่า นายยุทธศักดิ์ ชื่นชูภาพ พนักงานราชการตำแหน่ง ครู กศน. ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ทำหน้าที่เป็นล่ามภาษา กระเหรี่ยง ให้แก่ นายเวโรจน์ โกฎกรรจจ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสะเมิง หมายเลข ๑ ขณะลงพื้นที่หาเสียงกับชาวชนเผ่า ณ ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครพนมได้มีการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ จำนวน ๑ ครั้ง กรณีนายอินทัย ระวิ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ตำบลพะทาย อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม นำป้ายหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมหมายเลข ๒ เขตเลือกตั้งที่ ๓ เก็บไว้ที่บ้านและเป็นสถานที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเก็บไว้ที่รถยนต์กระบะ ซึ่งเป็นรถยนต์ของผู้ใหญ่บ้าน

๑.๓ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมาได้ใช้อำนาจสั่งยุติหรือระงับการกระทำตามมาตรา ๓๔ จำนวน ๓ ราย ดังนี้

(๑.๓.๑) กรณีนายธนาคม วิมลวัตรเวที ประธานสภาเทศบาลนครราชสีมาได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านโปรแกรม ไลน์ (Line) หาเสียงให้แก่ นายฉัตร สุภทรวณิชย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หมายเลข ๒ เขตเลือกตั้งที่ ๑

(๑.๓.๒) กรณีนางอิสริยา พันธอัมพร นายกเทศมนตรีตำบล พระทองคำ ได้ปราศรัยหาเสียงช่วยเหลือนายไพฑูรย์ เพ็ญจันทร์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หมายเลข ๒

(๑.๓.๓) กรณีปรากฏภาพถ่ายของนายวิฑูรย์ สากำปิง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลโพธิ์กลางยืนร่วมกับนายธนากร ประพฤทธิพงษ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา หมายเลข ๑ เขตเลือกตั้งที่ ๑ ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านโปรแกรมไลน์ (Line) บัญชีชื่อ “คนรักหนองปรือ”

๑.๔ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรีได้ใช้อำนาจสั่งยุติหรือระงับการกระทำตามมาตรา ๓๔ จำนวน ๑ ราย กรณีกำนันตำบลซับสนุ่น อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ทำการแชร์โพสต์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๑.๕ มีการใช้อำนาจของ ผอ.กต.จว.ชุมพร ตามมาตรา ๓๔ แล้ว จำนวน ๑ ราย ทั้งนี้ ผอ.กต.จว.ชุมพร ได้สั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำดังกล่าว พร้อมทั้งอธิบายข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กรณีนายกันตพัฒน์ ผ่องผุดพันธ์ ในฐานะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสลวย อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ดำเนินการใดๆที่เป็นคุณเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร หมายเลข ๓

๑.๖ สนง.กต.จว.ชุมพร ได้โทรศัพท์ประสานให้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๓๔ ว่า การกระทำของบุคคลอาจเข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา ๓๔ ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑.๖.๑) กรณีนายภัทรดนัย สมศรี กำนันตำบลแสงอรุณ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้โพสต์เฟซบุ๊กส่วนตัว ซึ่งสวมเสื้อที่มีสกรีนข้อความว่า “นายกเกียรติ ทรงเกียรติ ลีมนอนรักษ์ สจ.ได้ ชัยนรินทร์ นิลธนาเกียรติ” พร้อมเขียนข้อความในเฟซบุ๊กส่วนตัวข้อความว่า “ไม่ต้องเดา ไม่ต้องไปฟ้องคนนั้น ไปฟ้องคนนี้ ผมมีจุดยืนของผม ผมรู้ว่า ผมต้องช่วยใคร ใครช่วยผม (ประโยชน์ส่วนรวม แก้ปัญหาวิฤต) ผมช่วยคนนั้นแหละครับ ผมรู้เรื่อง

(๑.๖.๒) กรณีนายเกียรติศักดิ์ นุชนงค์ สมาชิกสภาเทศบาล ตำบล กม.๕ เขต ๑ ตำบลอ่าวน้อย อำเภอมือจ่าง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้โพสต์ข้อความในเฟซบุ๊กชื่อ “สท.ตึก เกียรติศักดิ์” ว่า “ขอบคุณ สจ.สมหมาย แดงโชติ สจ.นพรัตน์ เขียวหวาน ที่ประสานทำใบของบ จาก อบจ.ให้ทางหลวงชนบทตั้งงบประมาณจากจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ปรับปรุง

๑.๗ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนองได้ใช้อำนาจสั่งยุติหรือระงับการกระทำตามมาตรา ๓๔ จำนวน ๑ ราย กรณีนายคงฤกษ์ ฉัตรมาลีรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดระนอง เขตเลือกตั้งที่ ๑ ได้ไปร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬากองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยได้สนับสนุนถ้วยรางวัลและเสื้อแก่กลุ่มแม่บ้านและประชาชนทั่วไป อันมีลักษณะเป็นคุณแก่นายเจริญ ศิริวนากุล ซึ่งเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง หมายเลข ๒ เขตเลือกตั้งที่ ๒ อำเภอกะบุรี ผู้ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวด้วย

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแนวทางการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้ง และการยื่นบัญชีรายรับรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอเรียนเสนอแนะในการปรับแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๖๑ ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครสำหรับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ให้คำนวณตามค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงในการเลือกตั้งในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระ ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันที่ครบวาระจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงจนถึงวันเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระหรือแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่มิเหตุให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการหรือการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจะขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งออกไปก็ได้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศประเภทของค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้เป็นตัวอย่างให้ผู้สมัคร และประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ประกาศดังกล่าวให้มีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน”

- เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การคำนวณค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นครอบคลุมถึงการเลือกตั้งในกรณีอื่นนอกจากครบวาระและแทนตำแหน่งที่ว่างด้วย

“มาตรา ๖๒ ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้งผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือหัวหน้าพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย

ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปิดประกาศบัญชีรายรับและรายจ่ายตามวรรคหนึ่งไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่นที่เห็นสมควร

รายละเอียดและวิธีการจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

- เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องยื่นบัญชีรายรับรายจ่ายในการเลือกตั้งโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๓. แนวทางปฏิบัติในการตีความการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕

ในประเด็นดังกล่าวผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยชี้แจงกรณีดังกล่าวแล้วในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ สรุปได้ว่า การใดที่จะถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการตามมาตรา ๖๕ (๑) และ (๒) กรณีการให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด นั้น จะต้องพิจารณาถึงหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบงบประมาณในการดำเนินการในกรณีดังกล่าว หากอยู่ในเกณฑ์ของหน้าที่และอำนาจ และมีงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเพียงพอที่จะดำเนินการ กรณีจึงไม่ถึงเป็นการให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ที่จะเป็นการต้องห้ามดำเนินการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ วรรคสาม

๔. การพิจารณาบัตรเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง การฝึกอบรม ใช้คู่มือปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้ง

ในประเด็นดังกล่าวที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ ให้ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงกรณีดังกล่าวแล้ว และหากมีคู่มือการปฏิบัติงานหรือคู่มือการฝึกอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) ก็ให้นำส่งให้คณะอนุกรรมการฯ ด้วย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงขอส่งคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งคู่มือการปฏิบัติงานฯ ดังกล่าว เป็นเอกสารที่ใช้ในการดำเนินการฝึกอบรม และมอบให้แก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นวิธีปฏิบัติงานในหน่วยเลือกตั้งให้การปฏิบัติงานของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนด และเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกหน่วยเลือกตั้ง

*****

**สรุปประเด็นข้อเน้นย้ำในการปฏิบัติหน้าที่
ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง
ตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำหรับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562**

มติ กกต.	ข้อเน้นย้ำ
การประชุม ครั้งที่ 68/2562 เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562	เน้นย้ำ กปน. มิให้นำบัตรเลือกตั้งออกมาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ผู้พิการ) ลงคะแนนนอกที่เลือกตั้ง อันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ. 2561
การประชุม ครั้งที่ 71/2562 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2562	<ul style="list-style-type: none"> ● เน้นย้ำ กปน. เรื่องการกรอกรายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส. 5/18) โดยให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะบันทึกลงในแบบพิมพ์ต่างๆ และหากมีกรณีที่มีการแก้ไขข้อมูลเกิดขึ้นให้ผู้ที่ทำหน้าที่และอำนาจในการจัดทำเอกสารดังกล่าวลงลายมือชื่อกำกับการแก้ไขทุกครั้งด้วย ● กำชับ กปน. ที่ทำหน้าที่มอบบัตรเลือกตั้งให้ระมัดระวังในการฉีกต้นขั้วบัตรเลือกตั้งมิให้ฉีกต้นขั้วบัตรเลือกตั้งติดไปกับบัตรเลือกตั้งด้วย และเน้นย้ำกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้งให้ลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ตรงช่องลำดับชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ● กำชับ กปน. กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นมิให้มาใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่อยู่
การประชุม ครั้งที่ 75/2562 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2562	กำชับเรื่องบัตรเลือกตั้งที่เป็นบัตรเสีย โดยให้ กปน. สลักหลังบัตรว่า “เสีย” พร้อมระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียตามความในข้อใดของระเบียบ ข้อ 156 และลงลายมือชื่อกำกับไม่น้อยกว่า 2 คน
การประชุม ครั้งที่ 77/2562 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2562	เน้นย้ำให้ กปน. ผู้วินิจฉัยบัตรเลือกตั้ง ระมัดระวังการวินิจฉัยบัตรลงคะแนนที่มีลักษณะกากบาททับหมายเลขผู้สมัครพรรคฯ ว่าเป็น “บัตรดี หรือ บัตรเสีย” และการวินิจฉัยบัตรเลือกตั้งที่กากบาทในช่องลงคะแนน ซึ่งมีลักษณะการกากบาทซ้ำๆ ว่าเป็น “บัตรดี หรือ บัตรเสีย”
การประชุมครั้งที่ 83/2562 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2562	กำชับเกี่ยวกับสถานที่รับมอบวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้งและสถานที่รวมผลคะแนน โดยมีให้บุคคลภายนอกเข้าไปในสถานที่ดังกล่าว ถึงแม้ว่าตามกฎหมายจะมีได้มีการบัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้งก็ตามแต่พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น
การประชุม ครั้งที่ 89/2562 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562	<ul style="list-style-type: none"> ● <u>ระหว่างการออกเสียงลงคะแนน</u> เน้นย้ำมิให้บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปยืนอยู่บริเวณคูหาเลือกตั้ง เพื่อรอดูการลงคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียงที่กำลังลงคะแนนว่าได้ออกเสียงลงคะแนนให้กับผู้สมัครของพรรคการเมืองใด ● กำชับ กปน. ผู้ควบคุมคูหาให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังมิให้สิ่งอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้งอยู่ในคูหา เช่น กระดาษลิ้นกาว เป็นต้น ● <u>ระหว่างการนับคะแนน</u> เน้นย้ำ กปน. ให้ขีดคะแนนด้วยความระมัดระวังและละเอียดรอบคอบ

มติ กกต.	ข้อเน้นย้ำ
การประชุมครั้งที่ 110/2562 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562	เน้นย้ำให้ กปน. ผู้ทำหน้าที่ตรวจบัญชีรายชื่อระมัดระวังและตรวจสอบการลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ตรงช่องลำดับชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น
การประชุมครั้งที่ 120/2562 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2562	เน้นย้ำเรื่องการจัดทำและปิดเอกสารภายหลังเสร็จสิ้นการนับคะแนนเลือกตั้งและการรายงานผลการนับคะแนน (ส.ส. 5/15) ให้ถูกต้อง โดยระมัดระวังมิให้ กปน. นำแบบขีดคะแนน (ส.ส. 5/11) ไปปิดไว้บนกระดานหน้าที่เลือกตั้งซึ่งเป็นการปฏิบัตินอกเหนือที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้
การประชุมครั้งที่ 24/2564 เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2564	เน้นย้ำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ กปน. ในกรณีผลการนับคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นมีจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนน ให้ กปน. ดำเนินการตรวจสอบ ความถูกต้อง หากข้อมูลจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งยังไม่ตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ออกเสียงลงคะแนนอีก ให้รายงานพร้อมเหตุผลต่อ กกต. เพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือสั่งให้มีการออกเสียงลงคะแนนใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ตามมาตรา 105 ของ พ.ร.บ. การเลือกตั้ง ส.ถ. หรือ ผ.ถ. พ.ศ. 2562

*****

ด่วนที่สุด

ที่ สต ๐๐๑๒/ กพท/๒๕๖๔
กลุ่มงาน กมธ.การพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน
และการมีส่วนร่วมของประชาชน
สำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานบริหารทั่วไปสำนักกรรมการ ๒
เลขรับ ๑๑๑ / ๒๕๖๔
วันที่ ๑๒ มี.ค. ๖๔
เวลา ๑๕.๑๙ น.
ส่งกลุ่มงาน มว.มว. ดำเนินการ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

รับที่ ๑๓
วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔
เวลา ๐๕.๕๐ น. ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งข้อมูลและประเด็นข้อซักถามเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ

เรียน ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการพัฒนาการเมืองฯ ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๘.๐๓/๑๙๔๘ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (แผ่นบันทึกข้อมูล)

จำนวน ๑ แผ่น

๒. ประเด็นข้อซักถาม จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วม
ของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ได้ขอให้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น และประเด็นข้อซักถามเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอส่งข้อมูลและประเด็นข้อซักถามเพื่อใช้ประกอบการ
พิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิตติพงษ์ บริบูรณ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปฏิบัติหน้าที่แทน

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๘๙๕๔

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๕๖๐

ประเด็นข้อชี้แจงหรือข้อเสนอแนะ
คณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น
หรือผู้บริหารท้องถิ่น

๑. ประเด็นข้อมูล

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับผลคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

- (ไฟล์ข้อมูล)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับผลคะแนนเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครครั้งล่าสุด

- (ไฟล์ข้อมูล)

๓) ข้อมูลหรือสถิติเกี่ยวกับจำนวนบัตรเสียทั้งหมดของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งล่าสุด และสาเหตุของการเกิดบัตรเสีย

- ไม่มีการจัดทำข้อมูล

๔) หลักเกณฑ์การพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประเภทบริหาร และประเภทอำนวยการ

(๔.๑) วาระการดำรงตำแหน่งของพนักงานตำแหน่งรองเลขาธิการ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการ ผู้ตรวจสอบภายใน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือตำแหน่งอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งติดต่อกันไม่เกิน ๔ ปี หากมีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจขยายระยะเวลาการดำรงตำแหน่งได้อีกครั้งละไม่เกิน ๑ ปี รวมกันแล้วไม่เกิน ๒ ครั้ง

- กรณีพนักงานผู้ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการ ให้เลขาธิการพิจารณาให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนการรับผิดชอบส่วนงาน หรือแต่งตั้งโยกย้ายตามความเหมาะสม

- กรณีพนักงานผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการ ให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเขตพื้นที่ตรวจการทุก ๒ ปี

(๔.๒) การแต่งตั้งโยกย้ายพนักงานเพื่อให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการ พนักงานนั้นต้องดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับต้น หรือตำแหน่งเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี และมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี

(๔.๓) การพิจารณาแต่งตั้งโยกย้าย

- พิจารณาจากแบบสำรวจข้อมูลการแต่งตั้งโยกย้าย ประจำปีงบประมาณนั้นๆ โดยคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็น ประกอบด้วย การขอย้ายกลับภูมิลำเนา การดูแลบิดามารดา ครอบครัวยุติธรรม บุตร การมีปัญหาสุขภาพ หรือกรณีอื่นๆ ที่มีเหตุผลอันสมควร เป็นต้น

- พิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ประวัติการทำงาน ความอาวุโส และความเหมาะสมอื่นในอันที่จะเป็นประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ทั้งนี้ ขอเรียนว่า การแต่งตั้งโยกย้ายพนักงานตำแหน่งประเภทบริหารระดับต้น ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการพิจารณาตามหลักเกณฑ์การพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประเภทบริหาร และประเภทอำนวยการ ตามข้อ (๔.๒) โดยพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายตามวาระการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งดำรงตำแหน่งติดต่อกันไม่เกิน ๔ ปี หากมีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจขยายระยะเวลาการดำรงตำแหน่งได้อีกครั้งละไม่เกิน ๑ ปี รวมกันแล้วไม่เกิน ๒ ครั้ง ในแต่ละปีงบประมาณ โดยมีการแต่งตั้งโยกย้ายปีละ ๑ ครั้ง

- ๕) ข้อมูลผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ไม่มีการจัดทำข้อมูล

๒. ประเด็นข้อซักถาม

๑) หลักเกณฑ์การพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

(๑.๑) กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักเกณฑ์การพิจารณาแต่งตั้งจะพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๖ โดยพิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดที่เป็นเขตเลือกตั้งหรือในเขตอำเภอท้องที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตั้งอยู่ โดยจะแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดหรืออำเภอนั้นก็ได้

(๑.๒) กรณีคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง พิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๘ ทั้งนี้ เป็นหน้าที่และอำนาจของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาและต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) แนวทางการดำเนินการหรือวิธีปฏิบัติในการใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น ขอเรียนว่า การพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นหน้าที่และอำนาจของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๔๙ ได้กำหนดวิธีการดำเนินการกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ โดยไม่ต้องมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่หน่วยเลือกตั้งที่ตนปฏิบัติหน้าที่นั้นต้องอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะพิจารณาแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในพื้นที่หน่วยเลือกตั้งหรือใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งหรือในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ซึ่งการใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยแสดงหลักฐานคำสั่งแต่งตั้งต่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบความถูกต้องและเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วให้ทำการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้

๓) แนวทางการใช้ดุลพินิจกรณีการหาเสียงผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้วมีบุคคลตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการกดไลค์ (Like) กดแชร์ (Share) และส่งข้อความดังกล่าวกรณีใดบ้างที่จะถือว่าเป็นการดำเนินการใดๆ อันเป็นคุณแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งอันส่งผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

กรณีนี้ เห็นว่า ตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดห้ามมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ กระทำการใดๆ โดยมีชอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกั่นกั้นผู้สมัครใดหรือดำเนินการใดๆ ที่เป็นคุณเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดนั้น บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้การจัดหรือดำเนินการให้มีการเลือกตั้งและควบคุมดูแลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสร้างความเท่าเทียมกันในการเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไม่ได้กำหนดให้บุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องสังกัดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงอย่างเดียวบุคคลผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามก็สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้โดยอิสระเช่นกัน ดังนั้น จึงอาจเกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งอิสระขึ้นได้ มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่ใช้ในการควบคุมและป้องกันมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีพฤติกรรมใดๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ และอาจทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม

ในประเด็นนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยมีหนังสือตอบข้อสอบถามของพรรคเพื่อไทย ฉบับลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยเห็นว่า การดำเนินการอันเป็นคุณเป็นโทษ หมายถึง การกระทำตามที่คิดไว้ไม่ว่าเรื่องใดๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ดังนั้น การดำเนินการใดๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษกับผู้สมัคร ย่อมหมายความรวมถึงการให้ความช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการที่บุคคลตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการกดไลค์ (Like) ซึ่งอาจเป็นการแสดงออกว่าเป็นการยอมรับ สนับสนุน หรือเห็นพ้องด้วยกับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือการกดแชร์ (Share) ซึ่งเป็นการเผยแพร่โดยการส่งกระจายข้อมูลของผู้สมัครรับเลือกตั้งต่อไปอันมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือเสียงเลือกตั้ง อาจทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงเข้าข่ายเป็นการดำเนินการใดๆ อันเป็นคุณแก่โทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ การกระทำในลักษณะใดบ้างที่จะเป็นการฝ่าฝืนตามบทบัญญัติดังกล่าว ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เป็นกรณีๆ ไป

๔) กรณีรูปถ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นคู่กับบุคคลตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ปรากฏบนสังคมออนไลน์ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรณีดังกล่าวนี้จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ ของกฎหมายฉบับดังกล่าว หรือไม่ หากมีการสั่งให้ยุติการกระทำนั้นแล้วจะมีความผิดตามกฎหมายใด และบุคคลตามมาตรา ๓๔ ที่ปรากฏในรูปจะมีความผิดด้วยหรือไม่ อย่างไร

กรณีนี้ เห็นว่า การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะนำรูปภาพของบุคคลอื่นมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ กล่าวคือ หากเป็นการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สามารถระบุชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวของผู้สมัคร ชื่อพรรคการเมือง สัญลักษณ์ นโยบายของผู้สมัคร คติพจน์ ข้อมูลส่วนตัวของผู้สมัคร พร้อมระบุชื่อ ที่อยู่ของผู้ผลิต และวันเดือนปีที่ผลิต

ไว้บริเวณ...

ไว้บริเวณที่เห็นได้ชัดเจน รวมถึงหากมีการนำภาพของบุคคลเพื่อมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งจะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองและไม่ขัดต่อมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องแจ้งวิธีการหาเสียง ช่องทาง ระยะเวลาในการหาเสียงเลือกตั้งรวมทั้งหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบก่อนดำเนินการหาเสียง ตามข้อ ๘ ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนั้น การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีการนำภาพของบุคคลตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาหาเสียงบนสังคมออนไลน์ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอาจเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนข้อ ๙ วรรคสองของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

เมื่อความปรากฏว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูล และให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งผู้สมัครที่กระทำการไม่เป็นไปตามระเบียบให้ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยเร็ว ซึ่งหากผู้สมัครไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง อาจแสดงเจตนาไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและนำมาเป็นเหตุดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๔ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓ และอาจเข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา ๑๒๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนในกรณีนี้ บุคคลตามมาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ จะมีความผิดด้วยหรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้น แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

๕) กรณีที่จะมีการเสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

(๑) ให้บุคคลที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งซึ่งมีได้อยู่ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันยังไม่ครบหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง สามารถเลือกลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งได้

- มีข้อสังเกตที่อาจจะเกิดขึ้นในกรณีการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านที่เป็นเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน เนื่องจาก การเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีการเลือกตั้งหลายระดับ โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มากนัก การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยไม่จำเป็นต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครบ ๑ ปี ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจใช้วิธีการดังกล่าวย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งดังกล่าวได้ง่าย

(๒) ให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นสามารถออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า)

- เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีหลายระดับ ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งเป็นผู้รับผิดชอบ การลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง (เลือกตั้งล่วงหน้า) แม้จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งปกติ อาจมีผลกระทบต่องบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความคุ้มค่าของการดำเนินการดังกล่าว ประกอบกับขนาดพื้นที่เขตเลือกตั้งและจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขนาดพื้นที่เขตเลือกตั้งและจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

*****

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

จังหวัดกระบี่

จังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกำแพงเพชร

จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดจันทบุรี

จังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดชลบุรี

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดชัยนาท

จังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชุมพร

จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดตรัง

จังหวัดตราด

จังหวัดตาก

จังหวัดนครนายก

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดนครปฐม

จังหวัดนครพนม

จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนนทบุรี

จังหวัดนราธิวาส

จังหวัดน่าน

จังหวัดบึงกาฬ

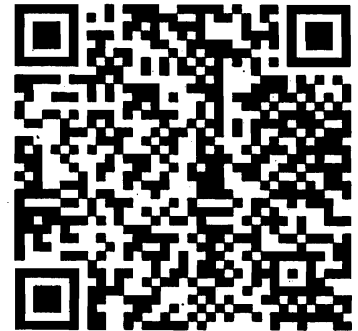
ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดปทุมธานี

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จังหวัดปราจีนบุรี

จังหวัดปัตตานี

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพะเยา

จังหวัดพังงา

จังหวัดพัทลุง

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดแพร่

จังหวัดภูเก็ต

จังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยบุรี

จังหวัดชัยธานี

จังหวัดจันทบุรี

จังหวัดชลบุรี

จังหวัดจันทราบุรี

จังหวัดชลบุรี

จังหวัดลำปาง

จังหวัดลำพูน

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดเลย

จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดสกลนคร

จังหวัดสงขลา

จังหวัดสตูล

จังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดสระแก้ว

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดสระบุรี

จังหวัดสิงห์บุรี

จังหวัดสุโขทัย

จังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุรินทร์

จังหวัดหนองคาย

จังหวัดหนองบัวลำภู

จังหวัดอ่างทอง

ข้อมูลผลการนับคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด ๗๗ จังหวัด

จังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอุดรธานี

จังหวัดอุตรดิตถ์

จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุบลราชธานี

ข้อเสนอแนะตามมติของที่ประชุมคณะอนุกรรมการ
พิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
จากสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้อเสนอแนะของสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ตามมติของที่ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหากฎหมายและระเบียบการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
วันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔

ประเด็นที่ ๑ แนวทางการพิจารณาคัดเลือกเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดว่า ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ได้แก่ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าคน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง

ตามข้อ ๔๕ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดคุณสมบัติทั่วไปของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไว้ว่าจะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และสำหรับประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นจะต้องเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ตามข้อ ๕๑ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดคุณสมบัติเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งไว้ว่า จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

คณะอนุกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่า ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นดังกล่าวนี้ ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับวาระในการทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจน ทำให้การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง มักจะแต่งตั้งจากบุคคลที่เคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ อยู่เป็นประจำ ซึ่งการที่ผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้งเป็นบุคคลเดิมเป็นระยะเวลานาน โดยมิได้มีการเปลี่ยนแปลง อาจจะทำให้เกิดการผูกขาดการทำหน้าที่ในการดำเนินการเลือกตั้งในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง เกิดเป็นระบบอุปถัมภ์ และเกิดความเสี่ยงที่จะมีการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่อันเนื่องมาจากบุคคลผู้ทำหน้าที่นั้นเป็นที่รู้จักคุ้นเคยมาเป็นระยะเวลานาน อันจะทำให้ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นไม่เป็นโดยโปร่งใสและเป็นธรรม คณะอนุกรรมการฯ จึงมีความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งเพิ่มเติม โดยกำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาหรือวาระในการทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้มีวาระที่แน่นอน เพื่อมิให้เกิดการผูกขาดการทำหน้าที่ รวมถึงควรกำหนดคุณสมบัติของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการแทรกแซงการเลือกตั้งด้วย

ตามข้อ ๕๖ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้มีการจัดอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง ให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะอนุกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์วิธีการ และรายละเอียดในการจัดฝึกอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้ง โดยเน้นย้ำการทำหน้าที่โดยสุจริตและเที่ยงธรรม รวมถึงอาจกำหนดตัวชี้วัดหรือผลสำเร็จในการจัดฝึกอบรมในแต่ละครั้ง เพื่อเป็นการประเมินผลการจัดฝึกอบรม และปรับปรุงให้การอบรมมีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่ตลอด

ประเด็นที่ ๒ ข้อพิจารณากรณีการกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกั่นกั้นผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดห้ามมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใน ๒ กรณี คือ กรณีแรก “กระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกั่นกั้นผู้สมัครใด” และกรณีที่สอง “ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด” เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือดำเนินการใด ๆ อันจะส่งผลกระทบต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นว่า ถ้อยคำตามมาตรา ๓๔ ที่ว่า “การดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด” เป็นถ้อยคำที่มีความหมายไม่ชัดเจน และก่อให้เกิดปัญหาในการตีความว่า ถ้อยคำดังกล่าวนี้มีขอบเขตหรือความหมายกว้างแคบเพียงใด หรือมีลักษณะการกระทำการใดที่เข้าข่ายเป็นการดำเนินการที่เป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทำให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ที่แม้ว่าจะไม่ได้เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์หรือนำผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ อันขัดต่อสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และทำให้การเลือกตั้งนั้น ๆ ขาดความเชื่อมโยงกับพรรคการเมืองหรือการเมืองระดับชาติ ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ จึงมีความเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๓๔ ดังกล่าว โดยไม่มีการกำหนดห้ามมิให้ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด หรืออาจกล่าวได้ว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นต้องห้ามเพียงการกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกั่นกั้นผู้สมัครใดเท่านั้น

ในการนี้ คณะอนุกรรมการฯ ขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔ ให้มีถ้อยคำดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๔ ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น กระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกั่นแก่ผู้สมัครใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้

ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใด ๆ โดยมีขอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกั่นแก่ผู้สมัครใด หรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใด ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้กรรมการการเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำนั้นได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ”

โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... พร้อมบันทึกหลักการและเหตุผลมาด้วยพร้อมนี้

ประเด็นที่ ๓ การกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้ง ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นว่า ควรกำหนดให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ก่อนวันเลือกตั้ง (การเลือกตั้งล่วงหน้า) เพื่อเป็นการรักษาสีทธิเลือกตั้งของประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มีส่วนร่วมแสดงเจตจำนงในการเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงควรมีการพิจารณาทบทวนให้มีการออกเสียงลงคะแนล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้งได้ อันจะเป็นการส่งเสริมการเมืองภาคประชาชนและทำให้การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง โดยอาจเทียบเคียงการดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับการออกเสียงลงคะแนล่วงหน้าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

ทั้งนี้ เนื่องจากประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน และเกี่ยวพันกับข้อกฎหมายและระเบียบหลายฉบับ ตลอดจนมีผลกระทบต่อภาระงบประมาณและการจัดสรรบุคลากรในการทำหน้าที่ คณะอนุกรรมการฯ จึงมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ในการออกเสียงลงคะแนเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก่อนวันเลือกตั้ง โดยพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการในการบริหารจัดการการออกเสียงลงคะแน การควบคุมดูแลให้การออกเสียงลงคะแนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดให้มีการออกเสียง

ลงคะแนนล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางและข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เพื่อผลักดันให้เกิดการออกเสียงลงคะแนนล่วงหน้าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต่อไป

ประเด็นที่ ๔ การกำหนดลักษณะของบัตรเลือกตั้ง มาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจกำหนดลักษณะของหีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้งตามมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งและกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ซึ่งมีการกำหนดเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งในข้อ ๑๓๓ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดลักษณะของบัตรเลือกตั้งไว้ว่า กรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในวัน เวลา และที่เลือกตั้งเดียวกัน ให้ใช้บัตรเลือกตั้งแตกต่างกัน

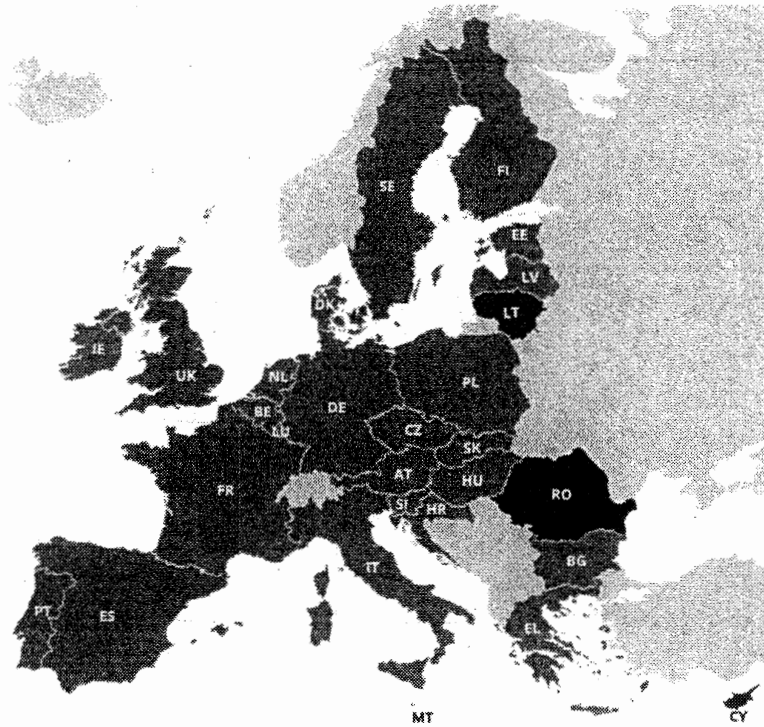
คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาในประเด็นนี้แล้ว มีความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควรกำหนดลักษณะของบัตรเลือกตั้งให้มีความแตกต่างกันที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในวัน เวลา และที่เลือกตั้งเดียวกันนั้น ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจเกิดความสับสนเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งที่จะต้องใช้ในการออกเสียงลงคะแนน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและป้องกันการสับสนในการออกเสียงลงคะแนน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๓๓ ของระเบียบดังกล่าว โดยเพิ่มเติมข้อความว่า “...ให้ใช้บัตรเลือกตั้งแตกต่างกันในลักษณะที่เป็นคู่สีตรงกันข้ามกัน”

ประเด็นที่ ๕ การใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสีย ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

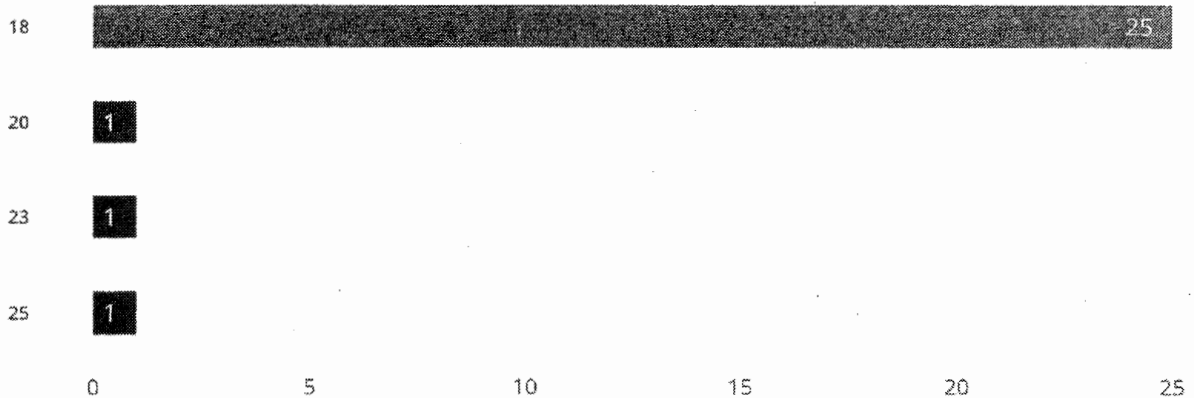
เนื่องจากการกำหนดห้ามมิให้นับบัตรเสียนั้นเป็นคะแนนไม่ว่าในกรณีใด และมีการกำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจในการวินิจฉัยว่า บัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสีย จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาการใช้ดุลยพินิจที่แตกต่างกันของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย อันจะส่งผลกระทบต่อ การนับคะแนนเสียงเลือกตั้งและผลการเลือกตั้งอย่างมีนัยยะสำคัญ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาการใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยว่าบัตรใดเป็นบัตรเสีย คณะอนุกรรมการฯ จึงมีข้อเสนอแนะว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควร จะดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงลงคะแนน โดยเน้นย้ำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนโดยการทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายตามที่ประสงค์จะลงคะแนน รวมถึงการปิดประกาศลักษณะการออกเสียงลงคะแนนที่จะถือว่าเป็นบัตรดีและบัตรเสียให้ปรากฏที่บริเวณหน้าคูหาเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสังเกตเห็นและไม่ลงคะแนนในลักษณะที่จะทำให้บัตรเลือกตั้งเป็นบัตรเสีย

ข้อมูลอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
ของประเทศกลุ่มยุโรป

Age at which citizens have the right to stand as candidates at local (Municipalities) / regional (Federal States/Provinces) elections

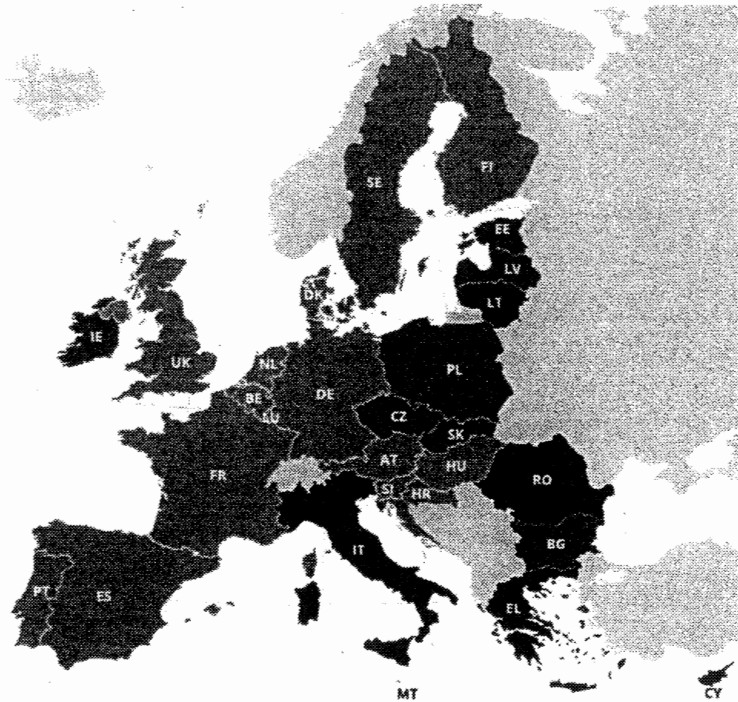
© EuroGeographics for the administrative boundaries © FRA - All rights reserved - Minimum age requirements related to rights of the child in the EU, 2017
 1 Year: 2017
 Source: FRA, <http://fra.europa.eu>

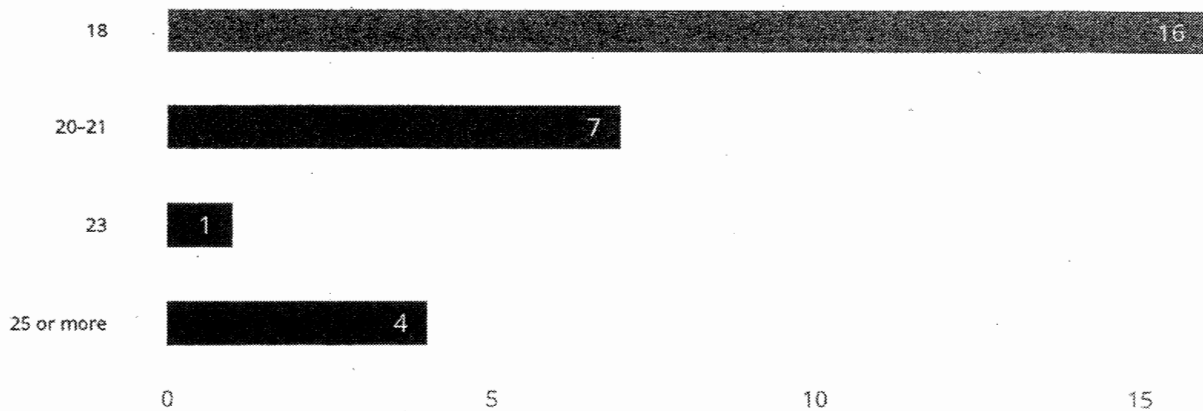
The map shows the categorical value for Age at which citizens have the right to stand as candidates at local (Municipalities) / regional (Federal States/Provinces) elections in 2017 per country.

- The countries with categorical value 18 are Austria, Belgium, Bulgaria, Czech Republic, Germany, Denmark, Estonia, Greece, Spain, Finland, France, Croatia, Hungary, Ireland, Italy, Luxembourg, Latvia, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Sweden, Slovenia, Slovakia, United Kingdom, representing 25 countries.
- The countries with categorical value 20 are Lithuania, representing 1 countries.
- The countries with categorical value 23 are Romania, representing 1 countries.
- The countries with categorical value 25 are Cyprus, representing 1 countries.

Age at which citizens have the right to stand as candidates at national elections

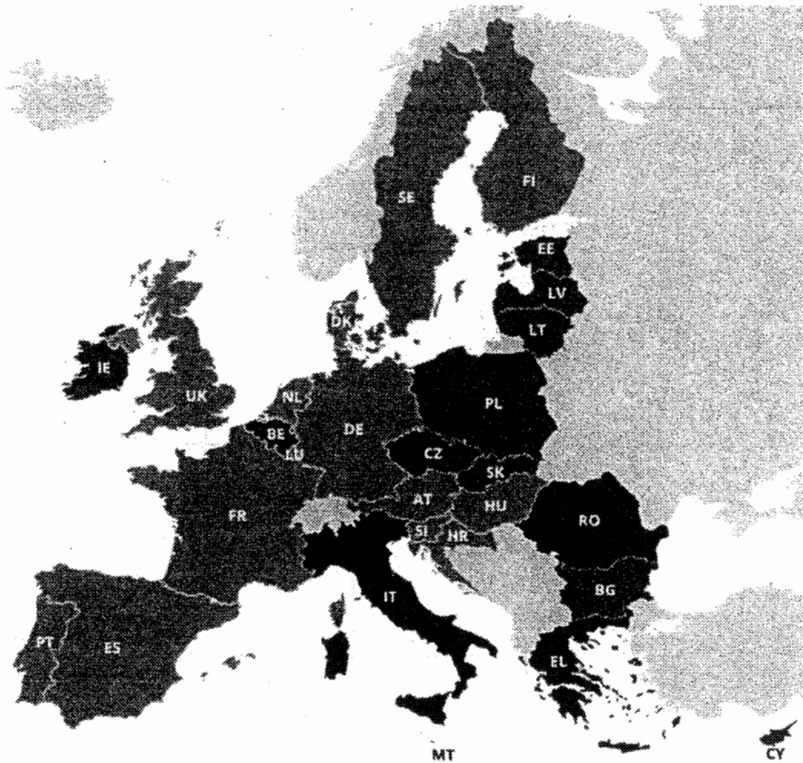
© EuroGeographics for the administrative boundaries © FRA - All rights reserved - Minimum age requirements related to rights of the child in the EU, 2017
| Year: 2017
Source: FRA, <http://fra.europa.eu>

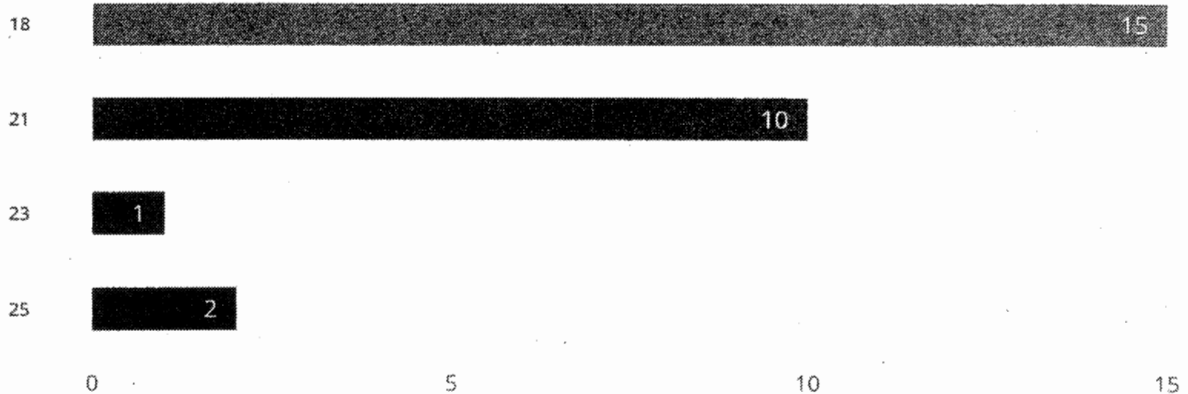
The map shows the categorical value for Age at which citizens have the right to stand as candidates at national elections in 2017 per country.

- The countries with categorical value 18 are Austria, Belgium, Germany, Denmark, Spain, Finland, France, Croatia, Hungary, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Sweden, Slovenia, United Kingdom, representing 16 countries.
- The countries with categorical value 20-21 are Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Ireland, Latvia, Poland, Slovakia, representing 7 countries.
- The countries with categorical value 23 are Romania, representing 1 countries.
- The countries with categorical value 25 or more are Cyprus, Greece, Italy, Lithuania, representing 4 countries.

Age at which citizens have the right to stand as candidates at European elections

© EuroGeographics for the administrative boundaries © FRA - All rights reserved - Minimum age requirements related to rights of the child in the EU, 2017
Year: 2017
Source: FRA, <http://fra.europa.eu>

The map shows the categorical value for Age at which citizens have the right to stand as candidates at European elections in 2017 per country.

- The countries with categorical value 18 are Austria, Germany, Denmark, Spain, Finland, France, Croatia, Hungary, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Sweden, Slovenia, United Kingdom, representing 15 countries.
- The countries with categorical value 21 are Belgium, Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Estonia, Ireland, Lithuania, Latvia, Poland, Slovakia, representing 10 countries.
- The countries with categorical value 23 are Romania, representing 1 countries.
- The countries with categorical value 25 are Greece, Italy, representing 2 countries.

บรรณานุกรม

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของรัฐสภา
สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และกรรมาธิการ
ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง
สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓

หนังสือ

โกวิท พวงงาม. (๒๕๖๓). *คู่มือเลือกตั้งท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิคอนราต อาเดนาัวร์ สำนักงานประเทศไทย.

เอกสาร

คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน สภาผู้แทนราษฎร.
(๒๕๖๓). *รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการติดตามการดำเนินงาน
และพัฒนาประสิทธิภาพการเลือกตั้งโดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน เรื่อง การติดตาม
การดำเนินงานและพัฒนาประสิทธิภาพการเลือกตั้ง โดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (๒๕๖๔). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง.

ข้อมูลที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

European Union Agency for Fundamental Rights. *Standing as a candidate. The right to stand
as a candidate is restricted to adults in all Member States, with no exceptions*.
สืบค้นเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔, จาก [https://fra.europa.eu/en/publication/2017/
mapping-minimum-age-requirements/right-to-candidate](https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/right-to-candidate).